

==== Kesk-Lääne Kirjastus ====

Rahwusajade Rahwakommissariaadi juures

Kõigi maade töölised, ühinege!

XII

W. K. PARTEI
KONGRESS

TOIMETANUD P. PETERSON

MOSKWA — 1923

„РЕЗОЛЮЦИИ XII СЪЕЗДА Р.К.П.“

Центральное Западное Издательство при Н. К. Н.,
Москва, Никольская, 10.

E-38926

VI

==== Kesk-Lääne Kirjastus ====

Rahwasajade Rahwakommissariaadi juures

Kõigi maade töölised, ühinege!

XII

W. K. PARTEI KONGRESS

TOIMETANUD P. PETERSON

Fr. R. Kreuzwaldt nim.
Eesti NSV
Riiklik Arstlik
Raamatukogu

MOSKWA — 1923

XII

W. K. PARTII

KONGRESS

W. K. P.

AR Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENS / Riiklik
Raamatukogu

29273

Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENS / Riiklik
Raamatukogu

EESTI KIRJASTUSE ÜHISUSE TRÜKK PETROGRADIS

Sissejuhatusesks.

Wenemaa kommunistliku partei XII kongress kogus sel silmapilgul kokku, kui rewolutsioonilise töolisteklassi partei, kes igasugusest katsumis- ja wõitlustuledest läbi käinud, teist weerandit omast pikast elueast algas. 14. märtsil 1923 a. pühitsesime W. K. P. kahekümnewiie aastast juubelit, aga kuu aega pärast seda, 17. aprillil algas XII kongress.

Iseäralise tähtsuse omab XII kongress selle tõttu, et tal tuli kokkuwõtet läinud wõitlustest teha. Mitte wõitlustest sõjalisel wäerinnal, sest suurtükid waikiwad meil juba mitmed aastad — oleme isegi unustanud sõjaaegse elu — waid kokkuwõtet tuli neist wõitlustest teha, mida meie kahe aasta wältel ägedalt majanduslikul wäerinnal lõonud. Partei, mis on nõukoguriigi tuumaks, pidi ja peab kogu riigi elule tuuma andma.

XII. kongressil tuli rea tähtsate küsimustega kokku puutuda. Lugeja leiab sellele tõendust, kui ta üksiajaliselt ja tähelpaneliselt kõik resolutsioonidki läbi loeb, mis sel kongressil wastu wõeti. Sissejuhatuses püüame peatuda üksikute tähtsamate küsimuste juures ja katsume harjumatu lugejale abiks olla küsimuste osalise walgustusega siin. Tähtsamad küsimused, millel peatume, on järgmised: 1) Partei koosseis, 2) Partei ja riik, 3) Töolisteklass ja talurahwas, 4) Tööstus ja 5) Rahwusküsimus.

Partei koosseis.

Tol silmapilgul, kui meie partei tsaariwalitsuse kukutamisel põranda alt awalikkusse tuli ja omal õlgadel uutes tingimustes wõitlust algas, et kukutatud korra teenritel ei õnnestaks uuesti wõimule pääseda, siis oli meil partei koosseis äärmiselt wäiksearwuline. Isegi

oktoobris, ägedamail wõitluspäiwil, ei olnud meie arwuliselt määratuks kaswanud,—meie koondasime üldriiklikult tol ajal oma ridadesse üle 100 tuhande proletaarlast. Ainult hiljematel aastatel, kui töölisteklass ja talurahwas meie parteid tegelikus töös tundma õppis, kui meie partei juhatusel kangelaslik wõitlus kees töölisteklassi diktatuuri eest, kaswas meie partei arwuliselt, kusjuures mõni aeg hiljem isegi erakordseid abinõusid tuli tarwitusele wõtta, et oma parteid sellest elemendist puhastada, kes mitte klassiteadliku töölise ja talupojana meie parteisse ei astunud, waid siia igasuguste isiklikkude wõi õigemini kuritahtlikkude soowide kihutusel tuli. Selleks hiiglaoperatsiooniks oli partei puhastus, mis 1921 aastal ülewenemaalises ulatuses läbi wiidi ja mis meie parteid arwuliselt 200 tuhande inimese wõrra wähenaldas.

XII kongressil oli esitatud 400 tuhande parteiliikme ümber. Siit näeme, et meie partei ei ole XI kongressist XII-dani sugugi mitte kaswanud. waid weel kahanenud mõne tuhande inimese wõrra, sest tol ajal olid mõned kümned tuhanded üle 400 tuhande. Wähenemine sündis selle tõttu, et terwes reas oblastites tuli meie parteil ennast puhastada ja need elemendid oma hulgast wälja wisata, kes olid meile ideoloogiliselt täiesti wõõrad.

Wahest wõib meie klassiliste waenlaste ajakirjandusest märkusi leida, kus kurdetakse, õigemini hõisatakse, et Wenemaa kommunistlik partei laguneb. Laguneb, laguneb, laguneb... — need on sõnad, mida meie tuhat korda oma waenlaste ajakirjandusest lugenud oleme Wenemaa kommunistliku partei kohta. Ka XII kongressi puhul kirjutati, et partei olewat kokku kuiwanud ja otsustaw hoop liginewat mitte wäljaspoolt waid seespoolt, kusjuures tähendati nende wäikeste waidluste pääle, mis enne kongressi meie ajakirjanduses maad wõtsid, aga pääasi seisis selles, et rõhutati sm. Lenini haiguse pääle, sest kodanlus on alati sel arwamisel olnud, et üksikutest isikutest kogu riigi saatus oleneb. Seepärast ei ole üleliigne, kui natukene peatume partei koosseisu juures ja teda mitte arwuliselt, waid sisulisest küljest hindame.

Neljasajatuhandeline partei sisaldub oma ridades parteilise wanaduse järele mitmekesised hulgad, millest

üks osa meie parteis tugewam, aktiivsem, kindlam, teine — wähesema parteilise praktikaga jne., mis ole-
 neb sellest arenemiskäigust ja tööst, mis ühe ehk teise
 parteiliikme poolt rewolutsioonilises wõitluses jäbi teh-
 tud ja omandatud. Eestkätt tuleb peatada meie wana
 sõjawäe juures: rohkete wõitluste pääle waatamata,
 mida on tulnud üle elada, on meil 10—15 tuhat wanu
 parteiliikmeid — wana kapitaali — kes osaliselt juba
 enne 1905 aastat, aga kõik enne 1917 aasta weebruari-
 rewolutsiooni wõitlusest osa wõtsid ja seda wõitlust oma
 õlgadel kandsid. Suurema hulga oleme rewolutsiooni-
 lise wõitluse hilisematel aastatel oma ridadesse wõtnud.
 Siin tulewad seltsimehed, kes astusid parteisse 1917—18
 aastal ja kes suurel määral kodusõjas ja üldises poliiti-
 lises wõitluses kauni praktika saanud. Nende arw
 ulatab 150 tuhandeni. Edasi tulewad 1919, 20 ja 21
 aastad (1922 a. ei wõtnud meie ligikaudu üldse kedagi
 parteisse), mis arwuliselt üle poole meie parteist välja
 teeb. Loomuliselt ei ole neil seltsimeestel wana prak-
 tikat, sest neil ei ole tulnud leninismi praktikalist kooli
 läbi käia, aga selle eest on nad ligikaudu täieliselt
 teise kooli läbi teinud — kodusõja kooli. Kodusõda oli
 küllalt raskeks katsumistunniks ja terwel sel koosseisul
 tuli kohe esimestel päewadel pärast parteisse astumist
 sellesse kooli minna, mis neid karastas ja kaswatas.
 Nii wõime meie partei koosseisu hinnata ja meie ees
 XII kongressini ja ka pärast seda seisab ülesanne, et
 neid seltsimehi, kes astusid parteisse 1917—21 aastani,
 teoreetiliselt wana kaardiwäe kõrgusele tõsta, et nad
 oleksid tasakaalus nende wanade enamlastega, keda
 õigusega oma partei asutajateks wõime lugeda.

Säärane on meie partei isiklik koosseis. Parteil
 oli küllalt raske ülesanne XII kongressini koosseisu
 suhtes täita ja see ülesanne jääb ka endiselt edasi meie
 ette seisma. Sm. Stalin, kes keskkomitee organisat-
 sioonilise aruande tegi, tähendas selle ülesande kohta
 kongressil järgmist: „Meie partei arenemises on kõige
 huwitawam tema sotsiaalse koosseisu parandamise mõt-
 tes see, et kui waremalt märkasime mitteproletaarse ele-
 mentide hulga kaswamist meie partei proletaarse prot-
 sendi arwel, siis kadus see läinud aastal ja tekkis
 pööre, mille tagajärjel meie näeme, et meie partei
 proletaarne koosseis kaswab mitteproletaarse koosseisu

arwel. See on see edu, mida püüdsime puhastuse ajal saawutada ja milleni jõudsimme alles nüüd. Ma ei ütle, et sellel alal kõik tehtud. Kaugeltki mitte kõik. Aga meie jõudsimme pööreni, meie saawutasime miinimumis teatud ühesuguse koosseisu ja kindlustasime proletaarse koosseisu; arwatawasti tuleb tulewikus sama teed edasi minna partei mitteproletaarseid elementisid vähendades ja tööliste arwu suurendades*.

XII kongress läks seda teed edasi, mida soowitas sm. Stalin. Meie leiame resolutsioonis organisatsioonilise küsimuse kohta täiesti sellele wastawa otsuse, kus öeldakse, et „1923—24 aastal (XIII kongressini) wiia kandidaatide hulgast parteisse ainult tööstustöölisi, kes töötawad tööpinkide juures, jättes kõik teised weel aastaks kandidaatideks“. Niisuguse reguleeriwa abinõuga sammus XII kongress teele, et XIII kongressiks proletaarsete hulkade arwu mitteproletaarsete arwel weel suurendada.

Partei ja riik.

Esimest korda kerkis see küsimus meie partei elus täies suuruses nähtawale XII kongressil. See ei sündinud juhuslikult, waid tema üleskerkimiseks olid mõjuwad põhjused, sest sõjaline tegewus on waikinud, mille mõju all eelmised kongressid möödusid ja paljud arwawad nüüd, et aeg käes, kus wõib partei ja riigi wahekordades muudatusi ette wõtta, mida iseäranis ohtrasti need walgekaardlased soowitawad, kes pahema wõi parema silmaga meile silmi teewad.

Küsimuse selgitamiseks peame esiteks omale selgeks tegema, mis on partei ja mis on riik? Alles siis wõime nende wahekordade waatlemisele asuda, wõttes läinud praktikast näitusi.

Meile ei ole enam tume partei ja klassi mõiste, mis oli tume meie partei II kongressil paljudele oportunistidele. Töolisteklassiks nimetame palgatöölise hulka — kogu proletariaati. Meie partei on tööliste klassi eelmisem, teadlikum, aktiivsem osa, õigemini eelwägi, mis wõitleb töölisteklassi wabastamise eest neil programmilistel alustel, mis aastakümned tagasi Marx ja Engels üles säädsid. Kui meie siit edasi riigi juure astume, siis wõime esiteks waadelda riigimõistet teaduslikult seisukohalt, kus riigiks loetakse riiklikkude

asutuste kogu, mis on walitsewa klassi käes (meil on walitsewaks klassiks — töölisteklass) sundimise tööriistaks, aga harilikult mõistetakse lihtsalt riigi nime all maad, ühiskonda. Nii mõistame klassi, parteid ja riiki. Waatame ligemalt partei ja riigi wahekorda nii, kuidas ta aja wäitel töölisteklassi wõitluses oli ja kuidas on ta nüüd.

Wõtame esimese näituse Pariisi kommuunist. Meie teame, et Pariisi kommuun oli teatud määral Pariisi tööliste diktatuur kodanluse üle. Kahjuks ei olnud see diktatuur mitte täieline. Pariisi töölistes kukutasid kodanluse, walitsesid mõned nädalad ja warisesid just sel põhjusel, et neil ei olnud seda tsementi, mis oleks töölisteklassi aktiivsemat, teadlikumat osa sidunud — neil ei olnud kommunistlikku parteid, kes oleks wõinud diktatuuri juhtida, talle wäljendust ja raudset juhtimist anda. Kommunistliku partei puudumise tõttu langes Pariisi kommuun ja ta aktiivsem osa uputati weremerde.

Wõtame teise näituse eneste elust. Sellest ei ole kaua aega mööda, kui meie 1919, 20 ja 21 aasta üle elasime. Nende aastate arwud tuletawad mitte ainult parteiliikmetele, waid igale Wenemaa kodanikule, paljugi meele. Missugune seisukord ei walitsenud? Waenlane piiras igast küljest sõjalistel wäerindadel ja nõukoguriik, mis toetas kahe otsustawa ühiskondliku klassi — töölisteklassi ja talurahwa — õlgadele, pidas wõitlust oma hulgaarwuliste waenlaste wastu. Siit näeme, et riik toetub kahe päämise klassi päale, kusjuures nende kõrwal asuwad weel terve rida ühiskondlikke kihtisid, kellel küllalt tähtis koht ühiskondlikkude jõudude kaalulaual. Nõukoguriik, mida juhitakse kommunistliku partei poolt, puutub terve rea ühiskondlikkude kihtidega kokku, aga ta oskas ägedatel kodusõja päewadel oma jõudusid nii jaotada ja waenulisi ühiskondlikke kihtisid nii taltutada, et ta wõitjana kodusõjast wälja tuli ja julgesti jala majanduslikus ülesehituses maakera pinnale pani. Siin on kommunistliku partei *päämised teenused ja tähtsamad tööd.*

Wiimane näitus toob selgesti meie silmade ette fakti, et partei ja klassi wahekord alaliselt palju selgem on, kui partei ja riigi, sest riigis, nagu meie nägime ka eneste riigis, on mitmekesised klassid ja mitmekesised ühiskondlikud kihid ja kihikesed, kellega tuleb

parteil otsekoheselt wõi kaudselt tegemist teha. Tegelikult ei ole partei ja riigi wahekorra küsimus meie oludes mitte midagi muud, kui *töölisklassi wõimuwalisuse* küsimus, sest kui ei oleks kommunistlikku parteid, s. o. töölisklassi teadliku eelwäe juhtiwat kätt meie riiklikus ehituses, siis ei oleks üleüldse tööliste-klassi diktatuuri, waid oleks midagi sarnast, mida katsusid sots.-rewolutsionäärid, wähemlased j. t. poliitilised parteid läbi wiia, kui nad rääkisid kolme ühiskondliku kihi — töölisklassi, talurahwa ja haritlaste — ühisest wõimuwalisusest. Meie oleme omas rewolutsioonilises wõitluses selle seisukoha teoreetiliselt, poliitiliselt ja katseliselt täiesti ümber lükanud, sest ei wõi loota säärase kihtide pääle, kes seni ei ole weel suutnud rewolutsiooniga lõpuliselt kaasa tulla, nagu haritlased, waid meie wõime ainult sellest ühiskondlikust kihist kui töölisklassi diktatuuri jõust rääkida, kes iialgi ei ole õigelt teelt kõrwale astunud, s. o. *töölisklassist*.

Milles siis seisid waidlused selle küsimuse ümber? Üksikud seltsimehed, Osinski, Krassin, j. t., säädsid küsimuse üles, et tarwis partei ja riigi wahekord uuesti läbi waadata, kusjuures küsimus mitte organisatsiooniliselt, waid poliitiliselt ja ühiskondlikult meie ette kerkis. Nad sattusid küsimuse ülesäädmisega säärasesse helenaljakasse seisukorda, et leidsid omale kõige soojemaid poolehoidjaid wähemlaste laagrist, kus wiimsete kuukiri selle kohta pajatas: „Wabanemine parteilistest käsu-kirjadest, igapäewsetest direktiividest, parteipileti monopoolsetest õigustest, mitte kellegi poolt määratud kontrollide tooretest hüüetest peab tulema. Sellest on demokraatia weel kaugel. Aga ta sisaldub *diktatuuri*, s. o. surwewalisuse, mis seisab seaduslikkudest ja konstitutsioonilistest normidest kõrgemal, likwideerimist“ („Соц. Вестник“ 54—56).

Meie teeme uuendusi, meie teeme uuendusi ka partei ja riigi wahekorras, kuid kõigile peab pähe jääma, et kõigi asjade alus ja proletaarse rewolutsiooni wõit seisab selles, et kõigi tööliste organisatsioonide üle, mis meil olemas, nagu nõukogu, ametühisused, ühistegewus jne., lehwitab oma tiibu üks organisatsioon, mis omandas kogu töölisklassi tarkuse ja kõigi eelmiste proletaarsete ja poolproletaarsete rewolutsioonide kogemused, mis seisab selles — „*tahad kodanlust*“

wõita, siis peab sul raudne kommunistlik partei olema, mis oskab mitte ainult sõnades, vaid tegudes tööliste-klassi diktatuuri ellu wiia", nagu ütles sm. Sinowjew kongressil. Töölisklassi partei on diktatuuri hing. Tema mõju peab igal ühiskondlikul alal tunda olema, sest wastasel korral kannatab selle all ainult üleüldine eesmärk.

Töölisklass ja talurahwas.

Kui meie eelpool waatlesime partei ja riigi wahelkorda, siis tähendasime säääl, et kaks klassi — tööliste-klass ja talurahwas — määravad meie rewolutsiooni saatuse. Teisiti ei wõigi olla tööliste-klassi diktatuuri puhul säärases riigis, kus 70% elanikudest taluraha hulgest. Meil tuleb alaliselt walwel olla, et nende kahe klassi wahel kindlat sidet alal hoida ja seepärast kerkib see küsimus igal kongressil meie ette uue küsimusena, sest taluraha elu tunneme wähem kui tööliste-klassi elu ja see kohustab meid teda uurima, et kord teda mõista.

Töölisklassi ja taluraha wahekorra küsimus kerkis mitme küsimuse puhul kongressil üles. Wõtke kekkomitee aruanne ja resolutsioon selle aruande kohta. Säält leiame, et tehtud töö tähendatud alal kiideti hääks ja juhiti tähelpanu sellele, et seda sidet tööliste-klassi ja taluraha wahel kindustada ja arendada. Wõtke rahvus- ja tööstusküsimus. Jälle kerkib sama küsimus osaliselt ka meie ette. Maksupoliitika ja riigiaparaadi küsimuse puhul oli wahekorra küsimus kõige tähtsam ja ka põhjapanew. Siit näeme, et olud ise sunniwad meid sarnaseid küsimusi otsustama, sest need on elulisemad küsimused Nõukogu-Wenemaa elus, kus walitewaks parteiks Wenemaa kommunistlik partei.

Wenemaa tööliste-klass on sunnitud wabrikutööstust kõigeesiteks jalule säädma, kus ka taluraha jõudu kulutakse, sest ilma tööstuse jalulesäädmiseta ei saa põllutööstus, taluraha pääala, wastawalt areneda ja tal tuleb keskaegses olukorras waewleda. Pealegi wõime ainult wabrikutööstuse jalulesäädmise korral talurahwale tuntawalt abi anda ja põllutööstuses tehnikat tõsta, mis meie taluraha majandusliku olukorrale kõige hädalisem ja tarwilisem tugi. Seda teeme meie üksmeelselt ja meie wahel ei tekki mingisuguseid wastolusid, mis on

harilikud asjad kodanlikus ühiskonnas walitsewa kihi ja talurahwa wahel. Siit järgneb ka see asjaolu, miks meie XII kongress tähelepaneliselt ja üksikasjaliselt maksupoliitikat arutas. Resolutsioon, mis selle küsimuse kohta wastu wõeti, selgitab meile iseäranis hästi seda tähelepanelist ja üksikasjalist arutust. Ta peab kogu meie poliitikale, agitatsioonile, ökonoomikale ja propagandale, mis paratamata üksteisega seotud, lähematel aegadel aluseks olema.

Kongressil esines sm. Larin, aga enne kongressi awaldas ta oma artikleid ajakirjanduses ja isegi ilmutas raamatu uue majandusliku poliitika kokuwõtete kohta, kus ta raske süüdistuse meie partei keskkomitee kaela weeretas, nagu oleks tal talurahwa kalduwused. Meie tunneme sm. Larini juba eelmiste kongresside järele ja teame, et ta suurepäraseid unistuslikke seisukohtasid oskab üles säada, nagu kunagi inimene, kel fantaasia mitu korda suurem, kui kellegil teisel. Ta ei suuda weel praegu sellest aru saada, kuigi warsti kuuendat oktoobrirewolutsiooni aastapäewa pühitseme, et meie ülesanne on tihti talurahwa poole kalduda ja isegi „wahest ka kumardusi talurahwa majanduslikkudele nõuetele teha“, nagu ütles sm. Sinowjew. See, millega sm. Larin nõus ei olnud, ongi geniaalne taktika tööliste-klassi ja talurahwa wahekorrad küsimuses. Wenemaa kommunistlik partei ja ta juht sm. Lenin on esimesed, kes suutsid seda küsimust rewolutsioonilises wõitluses õieti hinnata ja õieti mõista.

Otsus maksupoliitika kohta määrab meie poliitika külas, aga mitte sugugi wäheha tähtsusega selles küsimuses on ka kongressi teine resolutsioon, s. o. resolutsioon riigiaparaadi kohta. Riigiaparaadi reform on töölisteklassi ja talurahwa wahekorrad küsimus, sest kui meie ei tee oma riigiaparaati odawamaks, siis on see eelpool tähendatud wahekorradadele hädaohtlik. Kongress walis 50 inimest keskkontrollkommisjoni ja tegi neile ülesandeks selle töö kallale asuda. Kui maksupoliitikas wõisime kindlasti suure sammu edasi teha, sest sel alal on meil hää praktika, siis keskkontrollkommisjoni ja töölis-talupoja inspeksiooni küsimuses puudub praktika ja siin meie sammume ettewaatlikult, et kõik ras-kused teelt kõrwaldada. Aga meie wõime kindlad olla, et mida hoolsamini kogu meie partei, töölisteklass ja

talurahwas selle sihi poole püüab, seda kindlamini on meil tulewikus riigiaparaadi reform kindlustatud.

Alates oktoobrist 1917 aastast oleme suutnud töölisteklassi ja talurahwa wahekordasid reguleerida. Töölisteklassi juhtiw osa seisib ja seisab selles, et ta suudaks oma päämise jõu — oma partei — kaasabil *kogu talurahwast kodanluse wastu wõitlusesse wiia*. Talurahwa sidet töölisteklassiga kindlustasid XII kongressi otsused weel mitmekordselt tulewiku jaoks.

Tööstus.

XI-dal kongressil seisib meie ees tööstusküsimus säärares olukorras, kus meil ei olnud weel ligikaudu midagi uue majandusliku poliitika ajal tehtud. Sääil kuulsime meie sm. Lenini sõnu, kus ta ütles, et tarwis eestkätt wäiketööstusest kinni hakata, see jalule sääda ja siis edasi minna. XII kongress, kus meil aastase töö tagajärjed silmade ees, tegi tööstus-küsimuses järgnewa sammu ja säädis päewakorda suur-tööstuse jalule-säädmise, mis on meie riigi majanduslikule elule, aga iseäranis põllutööstuse arenemisele aluseks.

1922 aastal suutis meie tööstus ainult 25% ennesõjaaegsest walmistusest wälja lasta. Säärane oli meie walmistus üle terve riigi. Tänewused wäljawaated on paremad. Meie wõime kindlasti öelda, et 10% wõrra suudame tingimata tösta. Meie korraldame oma suur-tööstust, kusjuures teaduslikult tööd organiseerime ja oma tehnikat jõudude kohaselt edasi nihutame. Muidugi on kõik need saawutused liig tillukesed, kuid ainult tillukeste saawutuste kogusumma loob meile wastawa tööstuse. Siin näeme, et kongress säädis risti üles sääraresed küsimused, nagu kõrwaliste kulude, töowiljakuse, bürokratism majanduslikkudes asutustes, kalkuleerimise, õige balansi, majandusmeeste wäljawaliku küsimused. Neile järgnewad weel terve rida wähe-ma tähtsusega küsimusi, mida lugeja resolutsiooni läbilugemisel omale selgeks teeb. Kõige tähtsam nende küsimuste juures on see, et üleüldse tööstusküsimus waadati XII kongressil *praktiliselt* läbi, mida meie kunagi oma kongressil ei ole suutnud teha, sest meil puudus praktika. Muidugi ei wõi meie praegust praktikat täieliseks lugeda, aga säärasel arenemisel, nagu praegu, wõib kindlasti loota selle küsimuse täielisemat ja weel

suurema praktikaga ülessäädmist järgmistel kongressidel, kui meie tööstus mitte 25 ja 35% ennesõjaaegsest tööstusest välja ei tee, vaid toleaegele seisukohale tagant järele kihutab

Käsi käes tööstus-küsimusega tuleb meil peatuda ühe äärmise tähtsusega — leiwahindade — küsimuse juures. Meie teame, et läinud talwel olid leiwahinnad odavad. Puud leiba maksis 40 kopikat. Samal ajal olid teiste produktide hinnad ennesõjaaegsetest hindadest kõrgemal. Hinnad langesid nii suuresti, et talupojal ei olnud huwi külwipinda suurendada. Siin tuli sammusid ette võtta, et leiwa väljaveo teel hindasid tõsta. Kui Wenemaa enne sõda 800 miljoni puuda välja wedas, siis läinud aastal wedasime ainult 25 miljoni puuda. Täna, s. o. 1923 a., tuleb seda arwu tuntawalt tõsta. Meie leib on tee Lääne-Euroopasse sisse raunud ja leping Saksamaaga on olemas, mis kindlustab meile väljaveo suurenemist ja selle tagajärjel leiwahindade tõusu. Üleüldiselt on see kogusummas meie riigi majanduse tugewnemises tähtis samm.

Rahwusküsimus.

Meie arutasime kolmandat korda rahwusküsimust oma partei kongressidel. Esimest korda seisis see küsimus VIII-dal kongressil, teist korda X-dal ja kolmandat korda nüüd XII-dal kongressil. Siin tekib mõnelgi küsimus keelele, et võib olla on meie põhimõtteline seisukoht selles küsimuses muutunud. Põhimõtteline waade on meil nüüd seesama, mis oli meil teisel ja neljandal aastal pärast oktoobrirewolutsiooni ja ka enne seda, aga muutunud on rahwuswaheline ja sisemine olukord ja üleüldse tingimused, milles meie asume. XII-dal kongressil tuli sellest kokkuwõtet teha ja rahwusküsimust sellest seisukohast waadelda.

Meil on harilikult eestlaste ringkondades waadatud rahwusküsimuse pääle ükskõlgselt. Töölised ja talupojad, aga wahest mõnedki partei seltsimehed, näewad rahwuslikkust ainult teiste rahwuste juures. Sellega on seletaw, et tihti oma rahwuslikud ebaloomulikud sammud, mis ei ole kohased töölis-talupojalises riigis, silmapaari wahele jäetakse. Palki oma silmas ei panda tähele. Isegi säärasel tähtsal silmapilgul, kui Eestis rewolutsiooniline wõitlus kees, nägime, et mõnedki Eesti töörahwa kommuuna sammud nii meelepärased olid Eesti kodan-

lusele ja meie parteilisele poliitikale vastu kõrvasid löid, nagu Eestimaa wabrikute waranduste ülewõtmine Wenemaal, piiriküsimus, tema walwe jne. Tegelikult näeme meie rahvuslikkust suurwenelaste ja wäiksete rahwuste juures, ka eestlased kannatawad ohtrasti selle pahe all. Muidugi on wastus teisem, kui meie küsime kumma rahvuslikkus on meile kardetawam. Kuiwõrd wäiksed rahwused kogu aeg oma kodanluse surwe ja Wene tsaari rahvuslikkuse surwe all waewlesid, niiwõrd on nad äärmiselt hellad ja tööliste ja talupoegade ülesanne on neid aktiivselt toetada.

Kongressil kerkis see küsimus meie ette terwes suuruses Gruusia kommunistlikus parteis tekkinud kahe woolu waidluste tõttu, kes oma wahel selles küsimuses lahku läksid. Rahwusküsimus on siin, nagu ise loomustas teda sm. Stalin, säärasena meie ees: misugune wahekord peab Suur-Wene töölisteklassi ja meie wabariikide liidu teistest rahwustest talurahwa wahel olema. Töölisteklassi wahekord talurahwaga läheb siin selle poolest keerulisemaks, et meie riikliku aparaadi igasugune puudus ja warjukülg wõib rahvuslikkude wastolude kuju wõtta. Siin seisab määratu kaswatuslik töö ees, kus meil tuleb ettewaatlikult ja hoolikalt iga sammu astuda, et meie wahekordasid ei teritaks, sest kui kord on rahvuslik usaldamatus tekkinud, siis ei ole teda kerge wälja arstida. Päälegi kui walitseks usaldamatus wäikerahwuste poolt nõukoguwalitsuse vastu, kui ei näeks nad nõukoguwalitsuses oma päästjat, kes neid rahvusliku kultuuri kaudu üldinimliku kultuurile wiib, siis ei nõrgeneks mitte ainult meie sisemine, waid ka rahwuswaheline seisukord, sest W. K. P. rahwuspoliitika on üks osa Kommunistliku Internatsionaali rahwuspoliitikast, mil iseäraline tähtsus idas. XII kongress pidas silmas rahwusküsimuse tähtsust ja tegi sellest seisukohalt otsuse, kus ta juhtis pää tähelepanu wäikerahwuste arenemise igakülgse toetamise pääle, surmates rahvuslikkust kõige abinõudega, kui ta ühelt- wõi teiselt-poolt peaks tekkima. Jällegi walgustab seda küsimust resolutsioon kõige paremini. Selle küsimuse arutamine näitas, et paljudki liig ükskülgsest selle küsimuse pääle waatasid. Wabariikide liidu wormide küsimust saab loomuliselt weel mitu korda arutada ja kui tähtsad ka ei oleks liidu riiklikkude asutuste ehitus-küsimus, siiski

on tuhat kord tähtsam, et kogu partei terwes oma suuruses sellest küsimusest üksikasjaliselt aru saaks ja parteilise seisukoha alusel mitte ainult ise ei sammuks, waid ka töölisi ja talupoegi üles kutsuks.

Nii otsustas XII kongress rahwusküsimuse sellest seisukohalt, mida oleme kogu aeg kinni pidanud ja mille määras sm. Lenin, kirjutades rahwusküsimuse kohta järgmist: „Proletariaat peab „tema“ rahwuse poolt rõhutatud rahwuste ja asumaade poliitilise lahutamise wabadust nõudma. Wastasel korral jääb proletariaadi internatsionalism tühjaks ja ainult sõnadeks; ei ole siis usaldus ja klassiline ühistunne rõhutatud ja rõhuwa rahwuste tööliste wahel wõimalik. Teiseltpoolt peawad rõhutatud rahwuste sotsialistid iseäranis rõhuwa ja rõhutatud rahwusest tööliste ühtmeelt, selle hulgas ka organisatsioonilist, kaitsma ja teda täieliselt ja tingimata ellu wiima. Ilma selleta ei ole wõimalik proletariaadi iseisewat poliitikat ja klassilist ühistunnet teiste maade töölisteklassiga igasuguste takistuste puhul kodanlaste poolt kaitsta, sest rõhutatud rahwuste kodanlus muudab alaliselt rahwusliku wabastamise hüüdsõnad tööliste petmiseks“.

Lõpuks.

Ei saa lõpuks sellest waikida ja iga lugeja tähelepanu peab selle pääle pöörduma, et XII kongress töötas ilma Wladimir Iljitsh Leninita. Esimest korda rewolutsiooni ajal puudus ta meie kongressilt. Kodanlus, kes näeb kõiki asju oma prillide järele ja kes ei suuda meie kollektiivset jõudu hinnata, lootis enne kongressi, et sääal algawad riidud jne., mis harilikult nende peres kodused asjad, kui keegi juhtidest puudub. Meie näeme kongressi töös üksmeelsust ja kuigi sääal üksikud seltsimehed omapäraste seisukohtadega esinesid, mida üleüldine kogu hukka mõistis, siis on see harilik asi, sest wõitluste teel sõelutakse küsimus igakülgselt läbi ja sarnased waidlused, kuigi mitte alaliselt neis küsimustes, on ka waremalt meie partei kongressidel maad wõtnud.

Kollektiivne kogemus ja kollektiivne tahe dikteeris XII kongressil otsusi. Kongressi saadikud, kes rewolutsiooni teinud ja rewolutsioonis wõitlenud, näitasid oma kollektiivse tööga, et selle raske hoobi pääle waatamata, mida tõi sm. Lenini ajutine lahkumine tööst, suudame kollektiivselt parteid ja ka riiki endistel radadel juhtida, ilma et suuremaid wigasid teeks.

I. W. K. P. keskkomitee aruande kohta.

XII kongress kiidab keskkomitee poliitilise ja organisatsioonilise joone, mis kindlustas parteile läinud aastal tuntavaid edusammusid, täiesti hääks.

Eriti tunnistab kongress täiesti õigeks välispoliitika, mida juhtis keskkomitee, ja mõistab igasugused kõikumised sel alal hukka. Kongress kinnitab veel kord, et väliskaubanduse monopoliseerimisel ei tohi mingisuguseid kõikumisi ja kõrvalkaldumisi olla tema läbiwiimisel ja kohustab uut keskkomiteed järjekindlaid sammusid väliskaubanduse surwe läbiwiimisel tarwitu-sele wõtma.

Töölise laialiste hulkade poolehoid W. K. P. vastu annab kõige parema tunnistuse selle kohta, et partei poliitika oli läinud aastal õige. Partei wõitis kogu proletariaadi poolt ühise poolehoiu, kusjuures tekitas usalduse W. K. P. vastu isegi kõige rohkem maha-jäänud tööliste kihtides, kes rewolutsiooni wiie aasta wältel nii wõi teisiti wõõrilt kommunistide töö pääle ja isegi teatud umbusaldusega nõukoguwõimu pääle waatasid. Töölise töowiljakus ja tööpalk tõusid, tööliste huwi poliitiliste ja majanduslikkude küsimuste vastu kaswas, ametühisuste autoriteet kõwenes ja ühistegewus tegi tuntavaid edusamme.

Riigi majandusliku ärkamisaja esimesed tunnused on silmanähtawal. Algab majanduslikus elus, uue majandusliku poliitika oludes, meetodide konkretiseerimise ajajärk, mille tähtsusest kogu partei aru saab.

Põllumajandus jääb weel kaua nõukoguriigi majanduse aluseks. Töölisklass, keda juhib meie partei, peab seda alati meeles, aga samal ajal juhib ta oma energiat riikliku tööstuse, kõige esiteks suurtööstuse, tõstmise pääle linnas, mis ainult wõib tõeliselt sotsialistliku ülesehituse kindlaks alusmüüriks olla.

Esimesejärgulise tähtsuse omandab Wene leiwa ülejääkide wäljaweo korrapärane sissesäädmine, sest tema otsustamine annab talupojale tõuke külwipinna suuren-

miseks, võimaldab leiwa ja tööstuse töösaaduste hindasid enam wastawamasse wahekordadesse säada, samuti kindlustab põllutööstusele tarwilisel määral tööstuse töösaadusi, mis on riigi põllutööstusele hädasti tarwilised, kusjuures suurendab üleüldiselt riigi wara ja sääb kiirelt suurtööstuse jalule. Weel tihedam side linna ja talurahwa wahel, meie partei poolt juhitud eesrinna tööliste igakülgne kasutamine külas, chefi laialine organiseerimine jne., talurahwa tegeliku maksuwõime arwelewõtmine maksude korjamisel — need on päämised praktilised küsimused, mis seisawad ligemal ajajärgul partei ees.

Partei kõige tähtsam *poliitiline* ülesanne, mis määrab rewolutsiooni kogu tulewiku, seisab sellega tihedas sidemes: tuleb kõige suurema tähelepanu ja hoolega *sidet töolisteklassi ja talurahwa wahel alal hoida ning arendada*. Sellelt seisukohalt peab partei kõigi tähtsamate järjekordsete keerdküsimuste otsustamisele liginema, kusjuures ei tohi unustada, et riikliku tööstuse tähtsus kogu riigi majanduses wõib ainult aegamööda tõusta ja päälegi partei süstemaatilise ja järjekindla töö tagajärjel tööstuse organiseerimise parandamise, tema kasulikkuse tõstmise jne. teel.

XII partei kongress kinnitab eelmiste kongresside otsused partei ja nõukogu organisatsioonide töö kindla jaotuse tarwilikkuse, majanduslikul ja administratiiwsel alal töötawate tööliste parema spetsialiseerimise ja hoole alla antud töö eest wastutamise kohta ning nõuab nende otsuste kõikumatut teostamist. XII kongress kinnitab XI kongressi otsuse selle kohta, et „partei organisatsioonid otsustawad ainult siis majanduslikke küsimusi iseseiswalt, kui need küsimused tõeliselt nõuawad partei põhimõttelist otsust“. Samal ajal hoiatab kongress, et neid otsusid mitte liig laialiselt ja wõõriti ei selgitataks, mis wõib parteile poliitilisi hädaohtusid tuua. W. K. P. juhib ja ta peab üleelatawal ajajärgul riigiwõimu asutuste kogu poliitilist ja kultuurilist tööd juhtima, määrab ja ta peab wabariigi kõigi majanduslikkude asutuste tegevust määrama. Partei ülesanne ei seisa ainult selles, et oma töölisti õieti riikliku töö üksikute alade wahel jaotada, waid ka selles, et kõigis tähtsamates küsimustes selle töö käiku määrata ja tema järele walwata. Partei ei wõi milgil tingimisel praegu ainult üleüldise

propaganda ja agitatsiooniga leppida. Töölisklassi diktatuur ei wõi tehsiti kindlustatud olla, kui tema eesrinna, s. o. kommunistliku partei, diktatuuri näol. Partei ei tohi minutikski unustada, kuigi ta süstemaatiliselt tõmbab kõik need, kes on wäärtuslikud parteitute tööliste ja talupoegade hulgas, majanduslikule ja üldriiklikule tööle, et pää wastutus majanduslikkude ja üldriiklikkude asutuste töö eest lasub W. K. P. pääl, sest ainult tema on ajalooliselt töölisklassi diktatuuri tõeliseks läbiwiijaks tunnistanud. *Majandusele weel ligemale, weel rohkem tähepanu, jõudusid ja juhatusi majanduslikkudele asutustele. — säärane on partei hüüdsõna ligemat ajajärgul.*

Partei majandusliku töö suurenemisel peab tulewikus ikka suurema tähtsuse plaanikindlus wõtma. Kongress tuletab meele, et päämiseks plaaniliseks majanduslikuks tööks jääb mitmete aastate wältel nõukoguwoimu poolt kinnitatud Wenemaa elektrofikatsiooni plaan, mis peab wabariigil igasuguste majanduslikkude pingutuste nurgakiwiks jääma.

Ühenduses tarwiliseks tunnistanud sidemega talurahwa ja linna wahel seisab ka meie ees ülesanne õiget poliitikat ajada rahwusküsimuses. Kui partei ei pööraks oma tähepanu töörahwa hulkade huwide pääle, kes elawad meie territooriumil ja keda wanal ajal rõhuti, siis oleks see parteile suuremaks hädaohuks. Partei peab kõige esiteks otsustawat wõitlust Suur-Wene rahvuslikkuse wastu pidama. Ainult otsustawa wõitlusega Suur-Wene rahvuslikkuse wastu wõib partei kindla sideme luua ja ka oma mõju kindlustada teiste maade töörahwa hulkades.

Riikliku aparadi radikaalne ümberehitamine ja tema süstemaatiline parandamine kerkib nüüd pärast kodusõda esimest korda partei ette esimesejärgulise ülesandena, mis wõib ainult aastate wältel teostatud saada, kusjuures reorganiseerimise abinõud peawad ettewaatlikult ja läbimõeldult käsile wõetama. Ligemate aastate tähtsamaks ülesandeks on odawa, tõeliselt uue ja tõeliselt sotsialistliku aparadi loomine. Selle ülesande edukas otsustamine kindlustab ainult tööliste ja talupoegade wahel purustamatu sideme.

Teiselt poolt puhastub ka partei ise ja säeb oma ridasid korda, kusjuures rewideerib oma kogemuse abil

wastuwõetud otsusid ja wormuleerib uuesti rida oma päämisi ülesandeid uue majandusliku poliitika ülemineku ajajärgu seisukohalt.

Eriti tuleb parteil silmas pidada, et osa majandusmehi, kelle töö on määratu tähtsus rewolutsiooni tulewiku kohta, asub juba praegu oma töö tingimuste järele säärases seisukorras, kus teda uues majanduslikus poliitikas tekkinud kodanikkude kihtide poolt hädaoht waritseb. Partei paneb omad paremad inimesed majanduslikule alale tööle. Ada ta ei wõi ainult selle juures waljult parteilikkust, wana staashi jne. nõuda, waid ka majanduslikku asjalikkust ja praktikat. Mõlemad need kriteeriumid ei ole nii tihti ühes isikus ühendatud. Siin tuleb kord ühe ja kord teise wastu koputada. Seepärast muutub majandusmeeste hulga wäljawalik üheks tähtsamaks ja suuremaks ülesandeks. Tööliste-kommunistide arwu wähenemine, mis mõnel pool tundub, majanduslikkudes asutustes on sarnane nähtus, mis on kardetaw parteile ja keskkomitee peab selle wastu rida abinõusid tarwitusele wõtma. Kongress kinnitab täieliselt ülewenemaalise partei konwerentsi, mis oli 1922 a. augustis, otsused, mis on juhitud majandusliku mitte ühesuguse oleku wähenemise poole (keeld kasudest osa wõtta, sunduslik maharehkendamine kõrgetest palkadest abikassade hääks jne.), sest majanduslikul mitte ühesugusel olekul on uue majandusliku poliitika tingimustes iseäranis suured halwad küljed.

Kongress tunnistab, et partei keskkomitee ei pigistanud minutikski silmi kinni partei üksikute raku-keste ümberkaswamise hädaohu ees ja nimelt see andis talle wõimaluse õigel ajal tarwilisi abinõusid tarwitusele wõtta.

Ümberorganiseeritud töölis-talupoja inspeksioon ja kontrollkommisjon wõib ja peab partei pääwinnaks nimetatud ülesannete otsustamisel saama.

Kiites hääks töölis-talupoja inspeksiooni ja keskkontrollkomisjoni ümberorganiseerimist, loodab kongress, et riikliku ja parteilise kontrolli keskaparaadi paranemine, tarwilise organisatsioonilise ühenduse loomine nende wahel ja nende jõudude süstemaatiline ühendamine annab wõimaluse saawutada mõlemaid eesmärke: 1) asuda riigiparaadi põhjalisele parandamisele; 2) kindlustada

parteid liini kõwerdamise ja tema töömeeste üksikute gruppide parteist faktilise ärakiskumise wastu täieliselt.

Kongress tunnistas keskkomitee organisatsioonilise aparadi parandamise rahuloldavaks ja tunnistas seda ka partei keskkoha kogu organisatsioonilise töö kohta, kusjuures kohustab uut keskkomiteed arwelewõtmise-jaotuse osakonna tööd tarwilisele kõrgusele tõstma, sest les tuleb praegustes tingimustes suurt osa jõudude otsarbakohases jaotuses ja partel tegelikkude juhtnõotide läbiwiimises kõigil aladel mängida. Kongress juhib isegi tähelpanu parteitöö paranemise pääle isegi sarnastel aladel, nagu partei ajakirjandus, töö noorte hulgas, naistöliste ja talunaiste seas, õpetöö proletaarse intelligentsi kaswatuses (nõukogulis-parteilised koolid, töölisfakulteetid ja kõrgemad õpeasutused).

Kongress kohustab keskkomiteed erilist tähelpanu kahe ülesande pääle pöörama: a) partei sotsiaalset koosseisu sel mõttel süstemaatiliselt parandada, et parteis tööstustöoliste absoluutset enamust saawutada ja b) tõsta mitu korda kõrgemale partei reameeste kultuurilist tasapinda enam wiljakama parteilis-kaswatusliku töö kaudu jne.

XII kongress ei wõi selle ees silmi kinni pigistada, et uus majanduslik poliitika loob pinna kalduwustele, missugust hädaohtu peab partei ette nägema ja millele peab ta kohe algusel otsustawa ideelise wastulöögi andma. Iseäranis kardetawad ja hädaohtlikud on meie parteile need kalduwused, kes säewad nõukoguriigi — töolisteklassile ja partei — nõukoguriigile wastandiks.

Nõukoguriigi, mis toetub täiesti tööliste ja talupoegade liidu pääle, säädmine wastandiks töolisteklassi huwidele ja proletariaadi diktatuurile on päämiseks agitatsiooniliseks sõjariistaks meie partei waenlaste käes ja wõtab nende kätes täiesti kontr-rewolutsioonilise iseloomu. Kuid sarnasel mõttekäigul on ka teised kujud — häädsoowiwa „arwustamise“ kuju „pahemalt“ wõi „paremalt“ poolt (katse nõukogulisi ja majanduslikke orgaanisid parteist „rippumatuks“ teha), mis wahest ei leia küllalt otsustawat wastulööki meie partei ridades, aga iseäranis noorte ja mitte küllalt wäljaarenenud parteilise elemendi juures. See mõttekäik ei sisalda eneses midagi muud, kui partei läbiproowitud wiieaastase prak-

tika rewisjooi (üंबरwaatamist) ja wiib meid paratamata likwitaatorlistele järeldustele.

Seepärast kriipsutab XII kongress weel eriti sellele alla, et tulewikus tuleb waljult taktikat tarwitada, mis ühelt poolt kindlustab talurahwa usaldust proletariaadi wastu ja teiselt poolt wõimaldab parteil ka tulewikus faktiliselt kogu nõukogulist ja majanduslikku aparati nõukoguriigis juhtida.

XII kongress usub kindlasti, et W. K. P. keskkomitee otsustawalt igasugused kõrwalekaldumised meie ridadest ära pühib proletariaadi diktatuuri elulistes küsimustes.

Eriti kohustab XII kongress, uuendades keskkomiteele antud kohustust XI kongressil „tööliste oppositsiooni“ gruppi kohta, täieliselt läbi wiima ja ka teiste wastu tarwitama, kes püüawad partei ühtlust rewolutsiooni käesolewal, otsustawal silmapilgul kõigutada. Kongress on kindlal arwamisel, et kõige laiemates parteiliigete hulkades konstateeritud raudne tahtmine *ühtlust* alal hoida kindlustab parteile lähematel aastatel weel enam kindlama ühteliitumise.

Kongress kohustab keskkomiteed, et ta ei tohi mitte silmast äralasta uut interwentsioonide hädaohtu enam leppimatu imperialistliku laagri poolt. Mida enam keerulisemaks muutub kodanluse poliitiline seisukord (Ruhri sündmused), seda rohkem laiemale laguneb rahvuswaheline reaktsioon (fascism) ja seda enam wõib loota, et otsustawal silmapilgul uusi katseid tehakse sõjalise kallale tungimise alal S. N. W. liidu pääle. Kongress nõuab, et partei peab üksmeelselt punase sõja- ja merewäe kultuurilistele ja ainelistele nõuetele wastu tulema.

II. Rewisjoni komisjoni aruande kohta.

Aruanne ära kinnitada, aga üksikasjalised ettepanekud organisatsioonilisse komisjoni edasi anda.

III. Keskkontrollkomisjoni aruande kohta.

Keskkontrollkomisjoni aruannet ära kuulates tunnistab kongress tema töö õigeaks ja aruande rahuloldawaks.

IV. Wenemaa esitaja aruande kohta K. I. T. K.

XII kongress tunnistas W. K. P. esitaja tegewuse Kommunistliku Internatsionaali Täidesaatwas Komitees täiesti õigeks.

W. K. P. saab täieliselt aru, missugused raskused elatakse üle mitme maade tööliste parteides käsikäes fascismi kaswamisega ja kodanliku reaktsiooni pööraste kallaletungimistega tööliste pääle.

Kongress ütleb Komm. Internatsionaalile, et tema sektsioon loeb omaks kõige esimeseks ülesandeks, rōhem kui ialgi warem, kõigi jõududega oma wennalisi parteisid teistel maal del wõitluses kommunismi eest III Internatsionaali karastatud juhtimisel awitada.

V. Organisatsioonilise küsimuse kohta.

I.

1. Keskkomitee pleenum.

Kongressil walitakse 40 keskkomitee liiget ja 15—20 kandidaati.

Keskkomitee suurendamine sünnib sel eesmärgil, et keskkomiteesse uusi liikmeid wia kohapäälsete tööliste hulgast, kes proletaarsete rahwahulkadega ligidalt seotud.

Keskkomitee pleenumist wõtawad pääle 40 liikme, kel otsustaw hääleõigus, ka nõuandwa häälega osa: a) keskkomitee liikmete kandidaadid ja b) keskkontrollkommisjoni presiidiumi liikmed.

Loetakse lubatawaks keskkomitee liikmete kandidaatidel keskkontrollkommisjoni liikmeks olla, aga sel silmapilgul, kui kandidaat liikmeks saab, langeb ta keskkontrollkommisjoni koosseisust wälja.

Keskkomitee pleenum kogub järjekindlalt, mitte harwem kui kord kahe kuu jooksul kokku. Iga pleenum määrab järgmise pleenumi kokkutuleku aja ära, mis wõib erakordsetel juhustel ainult poliitilise ja organisatsioonilise büroo ühisel koosolekul muudetud saada. Pleenum wältab 2—3 päewa, et tal oleks wõimalus tõsisemalt eelseiswaid küsimusi otsustada. Kõik tähtsamad küsimused pannakse pleenumi pääle. Iseäranis

kaks kolm nädalat enne järjekordset pleenumi peab poliitiline büroo kõik tähtsamad küsimused, mille otsustamine võib hiljem sündida, pleenumi päewakorda säadma. Pleenumite ettevalmistus peab hoolsam olema, kui seni. Kõik materjaalid, kõige vähemalt tähtsamate küsimuste kohta, peab tarviliseks ajaks keskkomitee liikmetele kätte saadetama. Igal pleenumil teeb poliitiline büroo oma tegewusest läinud ajajärgu üle aruande.

Erakordsete pleenumite kokkukutsumine sünnib poliitilise büroo otsusel ehk keskkomitee ühe neljandiku osa liikmete nõudmisel.

2. Poliitiline büroo.

Keskkomitee walib poliitilise büroo mitte rohkem kui 7 liikmest ja 4 kandidaadist.

Poliitilise büroo koosolekutest on pääle keskkomitee liikmete weel kolmel keskkontrollkommisjoni presiidiumi alalisel esitajal õigus osa wõtta. Uus keskkomitee peab plaani wälja töötama, mille järele poliitiline büroo warustab neid keskkomitee liikmeid dokumentidega, kes ei kuulu poliitilisse bürosse, aga ka samuti keskkontrollkommisjoni presiidiumi.

Uut keskkomiteed kohustatakse rida abinõusid ette wõtma, mis kindlustaks poliitilisele büroole plaanilise juhtimise riiklikkude, aga eraldi majanduslikkude asutuste üle.

3. Organisatsiooniline büroo.

Organisatsiooniline büroo seisab koos 7 liikmest ja 4 kandidaadist.

Organisatsioonilise büroo koosolekutel wiibiwad kontrollkommisjoni kolm esitajat. Kubkomi sekretäärid, kes sõidawad keskkotta aruannet tegema, wõiwad nõuandwa häälega organisatsioonilise büroo koosolekutest osa wõtta.

Organisatsioonilise büroo otsuseid wõiwad keskkomitee liikmed poliitilisse bürosse läbiwaatamiseks üles säada, aga sekretariaadi otsuseid organisatsioonilisse bürosse, kusjuures mõlematel juhustel otsuste elluwilmine ajutiselt seisma jäetakse.

4. Keskkontrollkommisjon.

Loomuliselt on tööjaotus parteiliste ja riiklikkude asutuste wahel (W. K. P. XI kongressi otsuste alusel) tingimata tarwiline, kuid selle juures ei tohi partei juhtiw töö kannatada. Selleks, et partei tegelikult wõiks riiklikke ja majanduslikke asutusi juhtida, peab sääraustes kesk-punktides, milleks peab töölis-talupoja inspeksioon saama, pinew organisatsiooniline side riikliku ja parteilise kontrollasutuse wahel olema.

Kongress walib 50 keskkontrollkommisjoni liiget tööliste ja talupoegade hulgast, kellel on wana parteistaash ja kes kõlbawad parteiliseks ja riiklikuks kontrollerimise tööks. Keskkontrollkommisjoni päämiseks tööks on parteilise liini kindlustamine kõigi nõukoguliste asutuste mitmekesistel aladel. Käsikäes sellega suureneb keskkontrollkommisjoni tegewusala, sest temale jääwad siiski need ülesanded alale, mis partei põhikirjas ette nähtud. Keskkontrollkommisjoni presiidium walitakse pleenumil 9 seltsimehest, kel on suur staash, mis wastaw keskkomitee liikmetele. Töölis-talupoja inspeksiooni rahwakommissar määratakse partei keskkomitee poolt wõimalust mööda keskkontrollkommisjoni presiidiumi koosseisust. Ühel ajal peawad mõned keskkontrollkommisjoni presiidiumi liikmed kommissariaadi kolleegiumi liikmed olema. Mitte wähem, kui pool keskkontrollkommisjoni liikmetest komandeeritakse töölis-talupoja inspeksiooni tööle ja töötawad sääl mitmekesistel aladel nende instruksioonide järele, mis keskkontrollkommisjoni presiidiumi poolt käsikäes kommissariaadi kolleegiumiga wälja töötatakse ja keskkomitee pleenumi poolt kinnitatakse.

Keskkontrollkommisjoni järjekordsed pleenumid on iga 2 kuu tagant keskkomitee pleenumi eel.

Keskkomitee saadab oma esitajad nõuandwa-häälega keskkontrollkommisjoni pleenumitele.

Ettepanekud tarwiliste muudatuste ja uute abinõude tarwitusele wõtmise asjus riikliku aparaadi parandamise mõttes jne., aga ka küsimused, mis puutuwad wastutawate tööliste wahetamise keskkojal ja kohtadel, annab keskkontrollkommisjon oma liikmete kaudu keskkomiteesse, kus need küsimused, kas keskkomitee pleenumil, poliitilises wõi organisatsioonilises büroos üles säetakse.

Kõik põhjalisemad küsimused, mis puutuwad töölis-talupoja inspeksiooni töösse wõi riikliku aparaadi paran-

damisse, aga ka päämised praktilised küsimused ja keskkontrollkommisjoni liikmete jaotamine töölis-talupoja inspektsiooni tööle asetamiseks kuuluvad keskkontrollkommisjoni presiidiumi ja kommissariaadi kolleegiumi ühiste nõupidamiste päewakorda, mis mitte harwem, kui 2 korda kuu jooksul, kokku kutsutakse.

Põhikirjas ettenähtud punkt, et kõik otsused käjwad keskkomitee kinnitamise alla, jääb endiseks.

Kõik keskkontrollkommisjoni liikmed ja nende kandidaadid wõtawad ülewenemaalistest parteilistest konwentsidest nõuandwa häälega osa.

II.

W. K. P. koosseisu organisatsiooniline reguleerimine.

Uus majanduslik poliitika ähwardab W. K. P. sisemist seisukorda ja seda peame tähele panema. Täiesti on wõimalik, et üksikud partei rakukesed ümberkaswawad. Jäädes ainukeseks awalikuks parteiks ja ka walitsewaks parteiks, peab partei silmas pidama, et weel mitmete aastate wältel püüab wõõras element paratamata meie parteisse tungida. Sarnases seisukorras on tarwis muude abinõude hulgas ka *partei kongressidel igal aastal manööwerdamise iseloomuga suuri organisatsioonilisi reguleerimisi partei koosseisu suhtes ette wõtta* (parteisse wõtmine jne.), et süstemaatiliselt *W. K. P. isiklikku koosseisu parandada*.

Partei wõtab ja peab ka wõtma W. K. P. liikmeteks mitte ainult töölisi, waid ka talupoegasid, punasewäelasi, teenijaid, õppiwat noortsugu jne. Aga olles proletaarne partei, peab ta süstemaatiliselt oma liikmete arwu tööstustööliste hulgas protsendiliselt suurendama ning seega kõigi teiste elementide parteisse astumist reguleerima ja piirama. Üheks kõige tähtsamaks tagatiseks ülewalnimetatud hädaohtude wastu on kõige esiteks partei proletaarne koosseis.

Parteiliikmete protsent, kes tööliste hulgast, kaswab wiimasel ajal süstemaatiliselt. Juhtiwatel riiklikkudel, parteilistel ja ametühisuslikkudel kohtadel asuwad suur hulk töölisi. Siiski ei ole partei weel tööstustööliste tarwilist ülekaalu poolemiljonilise W. K. P. liikmete ja kandidaatide hulgas saawutanud.

See puutub veel rohkem partei ridadesse astuwate kandidaatide kohta, kuidas nende koosseis oli ülewene-maalise ülelugemise ajal ja nüüd.

Kongress konstateerib, et wiimasel ajal tundub ise-äranis suur tung W. K. P. ridadesse ja jälle korrates, et parteisse tuleb tähelepanelise ja hoolsa kaalumise-ga wõtta, loeb tarwiliseks:

a) vähendada üheks aastaks (XIII kongressini) soo-witajate arwu tööstustöölisele, kes töötawad tööpinkide juures, 3 soowitajast 2-ni, kel on kaheaastane staash. Sama-sugune kord kinnitada ka punasewäelaste (töölise ja talu-poegade hulgast) kohta, kel on mitte vähem kui ühe aasta staash W. K. N. Ü. liikmena;

b) W. K. N. Ü. liikmete wastuwõtmine W. K. P. ridadesse, kui nad töölised ja neil kaheaastane tööstuslik staash, sünnib järgmiselt, et neil peab ühe parteiliikme soowitus, kel kolmeaastane staash ja W. K. N. Ü. koha-liku komitee jaataw otsus olema;

c) jättes teiste kihtide jaoks need tingimused, mis põhikirjas ette nähtud, kinnitada veel kord, et neid tuleb teostada kubkomi iseäralise kontrolli all;

d) 1923—24 a. (kuni XIII kongressini) wiia kandi-daatide hulgast parteisse *ainult* tööstustöölisi, kes tööta-wad tööpinkide juures, jättes kõik teised veel aastaks kandidaatideks, kusjuures on sihiks, et kandidaadid saaksid veel parema parteilise ette-walmistuse;

e) lugeda tarwiliseks veel mõned spetsiaalsed prak-tilised abinõud läbi wiia, mis kergendawad tööstustöölise astumist parteisse.

Sel eesmärgil soowitab kongress partei komiteedele tõsise parteilise kogemusega ja wastawa parteilise staashiga seltsimehi tööstusraionidesse komandeerida (mitte üks, waid mitu korda järjest), aga ka korraldada süstemaatilist nende wiibimist wabrikutes, kus nad wõiksid töölisega kokku puutuda, kes tahawad parteisse astuda. Wabriku-tesse ja tehastesse saadetud parteilised seltsimehed peawad partei kollektiwide toetusel ja pääle tarwiliste andmete kogumist ja tutwunemist nendega, kes tahawad parteisse astuda (kandidaadiks), parteikomitee ees soowitajatena üles astuma. See abinõu ei tohi sugugi partei kollekti- wide tööd uute liikmete tõmbamisel töölise hulgast par-teisse nõrgendada.

Kongress loeb tarviliseks süstemaatiliselt rida abinõusid partei koosseisu parandamiseks ette võtta, kusjuures tuleb proletariaadile wõõra elemendi, aga ka teistest parteidest ületulijale, wastuwõtmisele rida takistusi teha. Aga kui nad on kord juba parteisse wõetud pärast igasuguseid katsumisi ja proowimisi, siis peawad kõik need parteiliikmed loomuliselt kõik õigused, mis parteiliikmel olemas, saama. Täiesti lubamatuks tuleb sarnast waadet lugeda, kus nende seltsimeeste pääle pärast parteisse wastuwõtmist waadati kahtlaselt nende minewiku tõttu. Igasuguste katsete wastu, kus tahetakse parteiliikmeid täieõiguslikkudeks ja mittetäieõiguslikkudeks lugeda, tuleb otsustawalt woidelda.

Mõnede partei organisatsioonide kirjut koosseisu arwesse wõttes, aga ka nende kindlustamist silmas pidades, loeb kongress otstarbekohaseks tarwilistel juhustel parteiliikmete läbiwaatamist ja puhastamist mõnes organisatsioonis ette võtta. Sarnane läbiwaatamine sünnib keskkomitee otsusel.

III.

Parteiline-organisatsiooniline töö ja tööliste wäljawalik.

Pärast partei puhastamist oli tähtsamaks meetodiks partei organisatsioonilisel kindlustamisel partei juhtiwate tööliste wäljawalik, alates kubkomi, obkomi sekretääridest ja lõpetades kollektiwi sekretääridega, missugune meetod nüüd juba laialt tarwitusel.

See sisaldab eneses järgmist: kindla parteistaashi kindlaksmääramine partei organisatsioonide sekretääride jaoks (alates kollektiwidest), mis wõimaldab parteitööle poliitiliselt enam wäljaarenenud ja kindlmaid partei seltsimehi koondada, endiste sekretääride, kes täitsid tehnilisi ülesandeid, wahetamiseks organisaatoritega, kes on suutelised parteitööd juhtima ja kõiki parteiliikmeid sellele tööle tõmbama, aga kõige tähtsam on see, et seda hakati parteikomiteede aktiivse juhtimise all teostama; instruktorite aparaadi sissesäädmises keskkomiteest kreisi- ja raiooni komiteedeni, mis on üheltpoolt sidemeks ja parteitöö tõstmiseks tarwiline, aga teiselt poolt abinõuks uute praktiliste parteitööliste kaswatamisel, tööliste raioonide (nii tööstusraioonides, kuid ka üksikutes suuremates tööstus-

likkudes ettewötetes) warustamises parteitöolistega, kirjandusega ja teiste abinõudega.

Kongress kiidab need abinõud hääks ja tunnistab nende edaspidise elluwimise partei organisatsioonide poolt tarwiliseks sammuks sel alal.

Üheskoos sellega tunnistab kongress, et partei päämiseks ülesandeks on parteilise juhtimise suurendamine nõukoguliste, majanduslikkude ja teiste asutuste juhtiwate tööliste wäljawalikus, mis peab teostuma õieti ja igakülgsest sissesäetud arwepidamise süsteemil ja tarwiliste — nõukoguliste, majanduslikkude, ühistegeliste ja ametühisuslikkude — tööliste wäljawalikus.

Kongress kohustab sel eesmärgil keskkomiteed kõik abinõud tarwitusele wõtma partei arwepidamise-jaotuse osakondade töö kindlustamiseks keskkohal ja kohtadel, et kõiki kommunistlikke ja kommunismi pooldajaid töölisi ilma erandita igal alal arwele wõtta.

IV.

Parteiline-kaswatuslik töö — iseäranis noorsoo keskel.

Parteilise-kaswatusliku töö suurendamine parteiliikmete hulkades wõtab praegusel silmapilgul, käsikäes oludega, esimesejärgulise tähtsuse. Kongress peab sel alal seksiooni asutama ja uut keskkomiteed energiliselt sel alal tööle kohustama ühe keskkomitee liikme otsekohese juhtimise all.

Kongress konstateerib, et *ikka weel pööratakse liig wähe tähelpanu töö pääle noorsoo hulgas*. Kongress kohustab keskkomiteed selleks energilisi abinõusid tarwitusele wõtma, et parteiorganisatsioonid — kreisi, kubermangu ja ülewenemaalises ulatuses — pühendaksid töö pääle noorte hulgas niipalju tähelpanu ja jõudu, kuipalju tõeliselt nõuab see tähtsam tööala, millest oleneb meie partei tulewik.

Selle tähtsama töö pääle peawad iseäranis wanad parteiliikmed tähelpanu pöörama. Kõige muu kõrwal wõib wanade parteiliikmete tegewa osawõtu puhul algusel kohe igasugused terawused ära likwideerida, mis wõiwad mitmekesise wanadusega gruppide wahel meie parteis tekkida. Partei jõud sisaldub selles, et nimelt temal õnnestab *alalist sidet kaswawa noorsoo ja rewolutsionääride*

wana põlwe wahel luua, ühendades partei ridades kõiki, kes on mõlemate põlwe hulgas elujõulised.

Kiires korras organiseerida keskkomitee juure kreisikomiteede sekretääride kool 200—300 inimese jaoks.

Kohustada keskkomiteed kõik abinõud tarwitusele wõtma, et meie ajakirjandus saaks wastawaid parteitöölisi, aga kõigeesiteks seda tööstusraioonides läbi wiia.

Uut keskkomiteed kohustatakse abinõusid selleks tarwitusele wõtma, et partei seltsimehi, kes asuwad wastutawatel kohtadel ja wajawad oma hariduse täiendamist, wõiksid selleks tarwilise puhkuse saada.

Et neid ülesandeid plaanilisemalt ja kiiremalt teostada, mis Istparti õlgadel, otsustab kongress:

1. Kinnitada W. K. P. keskkomitee otsus selle kohta, et Istparti asutused on wastawate partekomiteede osakonnad.

2. Keskkomiteele kindlustada tarwiline hulk töölisi keskkohadel, aga ka kohtadel, kes töötaksid ainult sel alal.

3. Kindla eelarwe järjekorras otsida tarwilised rahalised summad Istparti ja teiste asutuste ülewalpidamiseks, aga ka tema kirjastusliku tegewuse kindlustamiseks.

VI. Töölis-talupoja inspektsiooni ja keskkontrollkommisjoni ülesannetest.

1. Kodanliku wõimu wanu wormisid ära purustades ja täiesti uut tüüpi riigi (nõukogulise) alusmüüri üles säädes, ei suutnud meie partei terawa sõjariistus wõitluse tõttu sisemistel ja wälistel wäerindadel küllalt tähelpanu ja aega administratiiwsete ja majanduslikkude asutuste aparaatide põhjalisele parandamisele pühendada.

Rahuaegse ülesehituse silmapilgul, kui rewolutsioon astus otsustawasse ajajärku, peab partei administratiiwsete ja majanduslikkude asutuste reformi küsimuse üles säädma, kui wõitluse riikliku aparaadi eest, mis oma tehnilise struktuuri ja koosseisu poolest on wõõras töölis-talupoja riigi sihtidele ja ülesannetele, sest ta on minewiku pärandus.

Praegusaegse suure ja kalli riikliku aparaadi struktuuri asemele, mis raske koormana lasub tööliste ja talupoegade õlgadel, tuleb uus struktuur meie administratiiwsete ja majanduslikkude asutuste jaoks luua, kusjuures asjaajamist maksimaalselt lihtsustada, tööd ja juhtimist

teadusliku organiseerimise alusel ehitada, mis kõrvaldavad igasugused võimalused bürokraatlikkude liialduste kasvamiseks.

Kogu juhtimise tehnika säärase radikaalse muutmise teel, kõige üleliigse ja asjatute sammude kõrvaldamisel, aga ka riikliku aparadi energilisel puhastamisel, suudavad partei ja riik riiklikke asutusi sundida tööliste ja talupoegade huvisid täielisemalt teenima, riiklikku aparadi töörahwa hulkadele ligemaks ja odavamaks teha, kusjuures samal ajal tööliste ja talupoegade wahel järjeliselt sidemet kindlustada.

2. Seda ülesannet ei suudeta ühe või teise wormi läbiwiimisega otsustada. Tema otsustamiseks kulub hulk rasket ja pinewat tööd rea aastate wältel. Töölised ja talupojad, kes riiklikkudes asutustes tööle asuwad, peawad tarwilised teadmised, kogemused ja kultuuri omama. Riikliku aparadi ümberehitamine töö ja juhtimise teadliku organiseerimise alusel võib tarwilisi tagajärjesid ainult neil tingimustel anda, kui partei ja töölisteklass ühisel jõupingutusel saab selle ülesande pääle riiklikkude aparadide kõigi juhtijate tähelpanu koondatud, kes on parteilises ja nõukogulises järjekorras wastutawad selle aparadi töö eest ja kui nad tarwilist erialgatust ja isetegewust awaldaw aparadi lihtsustamiseks ja sisemise kontrolli plaaniliseks sissesäädmiseks.

3. Asutusteks, mis spetsiaalselt töötawad riikliku aparadi ümberorganiseerimiseks uutal alustel, tema konkreetse sisu ümbertöötamiseks ja wormuleerimiseks, tarwiliste praktiliste abinõude elluwiimiseks, mida teewad nõukogulised ja parteilised asutused, aga ka üksikud organisatsioonid, peawad *töölis-talupoja inspeksioon* ja *keskkontrollkommisjon* olema, mis organisatsiooniliselt oma wahel seotud nende õlgadele pandud ülesande — riikliku aparadi täiendamise ja uuendamise — teostamiseks. Selleks on tarwis keskkontrollkommisjoni koosseisu ja tegewust laiendada, aga töölis-talupoja inspeksiooni põhjalikult konstruktsiooni, töö meetodide ja ka koosseisu poolest ümber organiseerida. Wiimane ülesanne tuleb ligemaks ajaks kõige päämiseks tunnistada, sest kui meie seda ei teosta, s. o. ei muuda töölis-talupoja inspeksiooni eeskujuliseks aparadiks, mis on tihedalt parteiga seotud, siis ei ole riigil ja parteil asutust, mille abil wõiksid nad

ülewalwormuleeritud probleemi otsustamist praktilisele alusele panna.

4. Töölis-talupoja inspeksiooni muutmisel eeskujuliseks aparaadiks, mis suudaks päälepanud ülesannetega walmis saada, on esialgseks ja tarwiliseks tingimuseks uue ümberorganiseeritud töölis-talupoja inspeksiooni tööliste ettewalmistus nende ülesannete läbiwiimiseks. Uus töölis-talupoja inspeksioon peab kiiduwääriline olema oma struktuuri (asjaajamise) poolest ja ka autoriteetne teiste rahwakommissariaatide silmis, kui asutus, mis tõesti *oskab* ja *suudab* riikliku aparaadi täiendamist teaduslikule kõrgusele panna ja seepärast kohustab kongress keskkomiteed ja keskkontrollkommisjoni töölis-talupoja inspeksiooni ümberorganiseerimisel järgmisi juhatusi tähele panna: 1) uue töölis-talupoja inspeksiooni isikliku koosseisu määramisel: a) ajawiitmata t.-t. inspeksiooni põhjalisele ümberorganiseerimisele asuda, jättes tema praegusest koosseisust ainult need, kes tõesti wastawad uutele ülesannetele, mis inspeksiooni ees asuwad; b) walida töölisi läbiproowitud kommunistidest, töolistest ja talupoegadest, keda tuntakse hääde administraatoritena, ja kõrgemate õpeasutuste üliõpilaste hulgast, kes on walmis pikaldase ja pinewa töö kallale asuma töö ja juhtimise teadusliku organiseerimise alal; c) keskkontrollkommisjoni liikmete abilistena selles töös peab kindel hulk spetsialiste olema, keda enne tuleb eksamineerida esiteks meie riikliku aparaadi tundmises ja teiseks juhtimise, asjaajamise ja töö teooria ja praktika küsimustes jne.

Päämine ülesanne, mida nii wõib saawutada, on säärase isikliku koosseisu wäljawalik, mis kindlustaks parteile, et kõik need elemendid, mis kommunistide poolt soowitatud, — spetsialistid ja töölised — töötaksid nii, et terwikuna kujutaks endast aparaati, mis wiljakalt ja ruttu oma tööd teeb.

Juhtimise ja töö organiseerimise teaduslikkude meetodite uurimise õigeks korraldamiseks soowitab kongress: a) kõik töötawad tööinstituudid ja wastawad asutused ajawiitmata läbi waadata ja neist need wälja walida, kus tõesti teaduslik asja korraldus edukaid tagajärgi annab ja toetada neid asutusi nii, et nad tõesti seisaksid praegusaegse teaduse kõrgusel, kusjuures töölis-talupoja inspeksiooni ülesandeks jääb nende töö kordineerimine; b) wõistlus wälja kuulutada ühe wõi mitme õperaamatu wäljatöötamiseks

töö ja juhtiwa töö teadusliku organiseerimise üle; c) komandeerida kommunistisid, kel on wastaw ettevalmistus teaduslikuks uurimiseks ja wastutulelikke spetsialistisid wäljamaale nende küsimuste uurimiseks, aga tulewikus sarnaseid komandeerimisi süstemaatiliselt teha, mis wõimaldab tutwunemist selle küsimuse kordamisega läänes ja ka wastawa kirjanduse muretsemist säält.

Praegusaegse teaduse saawutuste süstematiseerimine ja kokkukorjamine nõukoguwoimu aparadi tingimuste, tarbe ja nõuete kohta uues olukorras, mis seisab wastandina kodanlik-kapitalistliku riigi nõuete wastu, säärane on iseäraline siht, mida peab ümberorganiseeritud töolis-talupoja inspeksioon jälgima.

5. a) Töolis-talupoja inspeksioon peab alatisest, igapäiwsest ja wormaalsest kontrollist riiklikkude asutuste iga rahalise ja warandusliku operatsiooni suhtes lahti ütlemä ja meie majanduslikkude ja juhtiwa aparadi tähtsamaid punktisid järele uurima waremalt wäljatöötatud plaani wõi eluliste tarwiduste nõue järjekorras.

b) Töö ja juhtimise teadliku organiseerimise põhimõtte uurimisel ja kindlakstegemisel, mis ei tohi ainult akadeemiline olla, on tarwis ühendada praktilise läbiwaatamise tagajärjed ja teaduslikult üleüldistawad järeldused; selle uurimise praktiliseks kujuks peawad süstemaatilised järelewalwamised alaliselt kordawate ja tüübiliste nähtuste üle juhtiwa töö alal olema; kogemuse kogumine waremalt ülesmärgitud sihil ja pääasjaliselt aparadi nende osade järeluurimisel, mille uurimine on iseäranis tarwiline selles mõttes, et õiget teed olemasolewate puuduste kõrwaldamiseks leida.

c) Kontrolleerimise päämiseks sihiks peab majanduslikkude ja administratiiwsete asutuste praktiliste saawutuste ja puuduste selgitamine ja sel alal iseloomustawate warguste ja kõrwaletoiemetamiste kindlakstegemine olema, et neid tulewikus ära hoida, kusjuures ei wõi üksikute warguskatsete ja kuritarwituste uurimisse täiesti kalduda.

6. Töolis-talupoja inspeksiooni ja keskkontrollkomisjoni ligemad ülesanded peawad järgmised olema:

a) Riiklikkude administratiiwsete ja majanduslikkude asutuste kohustamine nende aparadi paranda-

misele, aga ka nende toetamine sel alal, nende kogemuse arwelpidamine, tarwituselewõtawate abinõude ühtlustamine ning kõik see peab sündima tihedas sidemes ametühisustega ning tööliste ja teenijate kasutamise teel, kes töötawad ettewötetes ja ja asutustes, aga iseäranis silmatorkawate tööliste, punaste direktorite jne. kasutamise teel.

b) Riiklikkude ja majanduslikkude asutuste kaastööliste ja juhtijate hindamine ja läbiwaatamine, riigi ja partei toetamine isikliku juhtiwa koosseisu wäljalikul, tööliste ja talupoegade praktiline ettewalmistus wastutawatele juhtiwatele kohtadele, tõmmates neid t.-t. inspeksiooni ja keskkontrollkommisjoni tööle, et nad wõiksid praktilistest meetodidest ja juhtimise tehnikast aru saada ning ausatele ja truudele tööliste abiks olla.

c) Juhtimise praktiline ja teoreetiline uurimine, olewate walitsemise asutuste puuduste ja hääduste kindlakstegemine, ühede kõrwaldamine ja teiste kindlustamine, kogemuse kogumine ja kasutamine, praktiliste abinõude elluwiiimine, walitsemise, asjaajamise, arwepidamise ja aruandmise tehnika ratsionaliseerimises, riiklikkude asutuste struktuuri ümbermuutmine käsikäes eelmisega, nende töö parandamise ja normaalsete omakontrolli tingimuste loomise eesmärgil, mis kergendawad järewalwet riigi poolt.

d) Parteilise ja nõukogulise iseloomuga spetsiaalsete ülesannete ja kohuste täitmine, aga ka kontroll ja walwamine selle järele, et parteiliste ja nõukoguliste asutuste otsused ellu wiiakse, mis eestkätt riikliku aparadi täiendamise poole ja wastutawate isikute bürokratismi ja kuritarwituse vastu juhitud.

e) Riiklikkude ja majanduslikkude aparaatide iseäranis hoolikas täiendamine neil aladel, kus nad otsekoheselt rahwahulkadega kokku puutuwad, nõukoguliste ametnikkude halastamatu karistamine, kui nad tööliste ja talupoegade nõuetele ja tarbetele vastu ei tule, kusjuures iseäranis rõhku tuleb panna ümberkäimise pääle kirjaoskamatutega wõi wäheoskajatega ja teisest rahwusest töörahwaga.

g) Nõukogulise ja parteilise ajakirjanduse süsteematiline ja plaanikindel kasutamine töölis-talupoja inspeksiooni ja keskkontrollkommisjoni poolt igasuguse

kuritegewuse, lohakuse, altkäemaksu jne. walgustamiseks ja parteilisest liinist kõrwalkaldumiste kõrwalkaldamiseks riikliku aparaadi ümberorganiseerimisel, kuid ka keskkontrollkommisjoni ja töölis-talupoja inspeksiooni töö uurimiseks organisatsioonilises ülesehituses.

7. Töölis-talupoja inspeksiooni ja keskkontrollkommisjoni ümberorganiseerimine ülewalmimetatud alustel käib ainult keskkoha kohta. Keskkontrollkommisjon ja töölis-talupoja inspeksiooni rahwakommissariaat peawad kuu wältel wäljatöötatud projekti keskkomiteesse tooma kohalikkude töölis-talupoja inspeksioonide ja kontrollkommisjonide töö kohta, aga seni, kuni uut juhatuskirja ei ole saadetud, töötawad nad endises järjekorras.

VII. W. K. P. töö talunaiste ja naistöölaliste hulgas.

1. XI parteikongress, mis häwitas oma resolutsioonidega likwidaatorlikud wated, mis walitsesid parteilistes ringkondades naisosakondade alalejätmise küsimuses, löi tarwilised tingimused töö süwendamiseks ja suurendamiseks naistöölaliste ja talunaiste hulgas.

2. Tuntawate saawutuste pääle waatamata, mis töös naiste hulgas saawutatud, on tarwis siiski üles märkida, et selle töö tingimused jääwad endist wiisi keerulisteks ja et nende asutuste aeglane ülesehitus, mis kergendaksid naistöölaliste seisukorda, loowad teatud pinna feministlikkude kalduwuste tekkimiseks. Need kalduwused wõiwad säärase spetsiaalsete seltside tekkimiseks kaasa awitada, kes naisterahwa elu-olu parandamise hüüdsõna all tegelikult wiiksid töörahwa naisterahwad klassiwõitlusest eemale.

3. Wastandiks sellele peab partei tööd suurendama, et naistöölisi ja talunaisi parteilisele, nõukogulisele, ametühisuslikule ja ühistegewuslikule tööle tõmmata, milleks on tarwis naisorganisaatorite instituut ametühisuslikul liinil asutada, instruktorig selleks tööks ühistegewuslikkudes asutustes tööle panna, kusjuures ühel ajal tuleb tähendatud organisatsioonide tööd suurendada naistöölaliste seisukorra parandamiseks käsikäes terve töölisteklassi seisukorra paranemisega.

4. Samal ajal seda silmas pidades, et töö naistöölaliste ja talunaiste keskel on üldparteilisest tööst kõrwal ja ka silmas pidades siit olenewat nähtust, et nais-

osakondade töölised on liig vähe aktiivsed üldparteilises elus, kohustab kongress parteikomiteesid seda nähtust tähele panema ja seda parteikomitee alalise juhtimise ja kvalifitseeritud tööjõu väljavaliku teel naisosakondade tööst kõrvaldada.

5. Töö iseäralist tähtsust Ida tööraha naisterahwaste keskel tähele pannes, mis on neid äratanud ja mis nõuab saawutatud tagajärgede kindlustamist, pöörab kongress ida wabariikide kommunistlikkude parteide tähelpanu selle töö suurendamise pääle.

VIII. W. K. N. Ü. tööst.

Aasta wältel, mis XI kongressist möödunud, oskas Wenemaa kommunistlik noorte ühing, parteikongressi tähtsamaid juhtnõõrisid täites, mitte ainult uue majandusliku poliitika kaasas sammuwaid ideoloogilisi kriisid edukalt ära wõita, waid ka wõitis terawa kriisi noorsoo majanduslikus seisukorras, mis oli tingitud 1921—22 aastatel läbiwiidud tööstuse tööliskonna wähenemisest ja näljast, kusjuures tõstis ka tuntawalt töölisnoorsoo poliitilist aktiivsust, kindlustas oma organisatsiooni ja süwendas tema kaswatuslikku mõju. Selle tagajärjel kaswis W. K. N. Ü. ärwuliselt tuntawalt, tõmbas oma ridadesse kümned tuhanded tööliste noorsugu, kindlustas oma organisatsiooni proletaarset tuuma, tõstis tema koosseisu wanaduse järele, tegi tuntawaid sammusid edasi kogu oma haridusliku töö täiendamises marksismi elementidega ja soodsustas seda aastate iseäraldustele ning töötades punase laewastiku ja kasakawäe chefina, walmistas reaalselt noorsugu ette punasewäe ridadesse astumissks.

XI kongress konstateerib, et W. K. N. Ü. wiis edukalt XI kongressi juhtnõõrisid ellu. Siiski seisawad endises suuruses ühingu ees ülesanded sügawa kaswatusliku töö jalulesäädmise, kõigi liikmete waldamise, ühingu ettewalmistatud aktiivse osa kaswutamise alal ja ka järgnew töö ühingu sotsiaalse koosseisu parandamisel, töölisnoorsoo seisukorra kindlustamisel tööstusos (töökaitse, tariif) ja neil aladel tuleb endist wiisi XI kongressi juhtnõõridele rajades töötada.

Praeguse ajajärgu kommunistliku noorsoo liikumise kaswamist tuleb kõigeesiteks selle pooles tähelet panna,

et ühing kaswab väga kiirelt arwuliselt, et tema koosseis on ligikaudu poole wõrra uute seltsimeeste kaudu uuenenud, kel puudub igasugune rewolutsiooniline kogemus ja kelle arusaamine kujunes ainult nõukogulise elu-olu tingimustes. See ajajärk säeb terve rea uusi ülesandeid partei ette W. K. N. Ü. suhtes, mille täitmise pääle tuleb tõsiselt tähelpanu pöörata, sest parteil seisab noorsoo kaswatamine, klassifitseeritud ja klassiliselt teadlikkude tööliste uue kommunistliku sugupõlwe ettewalmistus, kes on huwitatud nõukogu wabariikide ülesehitawast tööst, punaste tehnikute, majandusmeeste, ametühisuslaste uue põlwe kaswatamine iga aastaga ikka terawamini ees ja neid wõib kõige esiteks isetegewusliku, poliitilise ja aktiivse kaswatusliku noorsoo organisatsiooni W. K. N. Ü. arenemisel teostada.

1. Kõigeesiteks seisab partei ees ülesanne — noorsoole tuleb rewolutsioonilise wõitluse kogemusi anda, kusjuures teda peab hoolikalt partei minewikuga tutvustama. Iseäranis tähtis on noorsoo, kes kaswis „wäiksete asjade“ olukorras, rewolutsioonilise kaswatuses mõttes see, et teda kapitalistliku wõitlusega ja anarkiaga tutvustada, kusjuures tuleb seda silmas pidada, et tööliste noorsoo praegune põlw algas oma iseseiswat elu nõukoguliste olude tingimustes ja on wähe kapitalismi olukorraga tutaw; samal ajal on tähtis noorsoo kaswatamine rahwuswahelise ühistunde mõttes, tema tutvustamine rahwuswahelise noorsoo liikumisega jne.

Noorte ühingu liikmetest on õige wäike osa alalises poliitilis-hariduslikus töös (parteikoolid, poliitilised ringid), sest terwes reas kubermangudes ulatab see arw alla 10% üleüldisest liikmete arwust. Partei peab tõsiselt tähelpanu poliitiliste kursuste ja parteikoolide kindla wõrgu loomise pääle pöörama, millest tuleb kõik ühingu liikmed läbi lasta. Samal eesmärgil tuleb noorsoo ajakirjandust kasutada, mille toetamise pääle majanduslikkude ja kirjanduslikkude jõudude poolest peawad parteiorganisatsioonid tähelpanu pöörama.

2. Ühingu koosseisu uuenemine säeb W. K. N. Ü. ette juhtiwa koosseisu ettewalmistuse. Propagandistide kollektiivid, mille ülesandeks on „jaoskonna komandööri“ kaswatamine tööliste ehk talupoja ringi jaoks,

peawad partei organisatsioonidelt igakülgsest toetust leidma.

Partei peab selle poole püüdma, et see noorte propagandistide hulk kiiremalt kaswaks. Seepärast peawad parteiorganisatsioonid aktiivselt propagandistide kollektiivide wõrgu kindlustamisest ja aktiivsete tegalaste ettevalmistusest üleüldse (kursused, seminaarid jne.) osa wõtma, mida tuleb sel teel teha, et propagandistide kolleegiumi wõi teistsuguse aktiivsete tegalaste ühenduse külge kogemusrikas parteiline propagandist kinnitatakse.

3. Ühingu külaringide kaswatuslik töö ei ole seni veel õieti organiseeritud. Muuseas wõib kindlalt öelda, et küla ringisid wõib praegu, rohkem kui iialgi warem, selle tõttu, et nad uusi noorsoo hulkasid kaasa tõmbawad, parteilise töö tuntawa toena külas kasutada. Tarwis on süstemaatiliselt agitatsiooni-propagandalist tööd talurahwa noorsoo keskel nõukoguwõimu poliitika, põllumajanduse tõstmise, kultuurilise tasapinna tõstmise ja küla noorsoo silmaringi laiendamise teel tõsta, mida teha kirjanduse jne. kaudu. Samal ajal loeb kongress tarwiliseks W. K. N. Ü. külaringe igakülgsest küla ühiskondlikku ellu — nõukogulisele ehitustööle — tõmmata, mis karastaks ja kaswataks neid, aga milgil juhusel ei tohi tähelpanu ühingu põhitöö — kaswatuslik töö küla noorte keskel — päält ära tõmmata.

4. Kogu töö noorsoo keskel rahuaegses olukorras tuleb nii ehitada, et noor wõrsuw põlw ei saaks oma organisatsioonides mitte ainult kultuurilist õpetust, waid ka rewolutsioonilist kaswatust. Kongress juhhib tähelpanu nende saawutuste pääle, milleni W. K. N. Ü. merewäe ja ratsakorpuse chefina jõudnud ja loeb tarwiliseks seda tööd suurendada, kusjuures iseäranis alla kriipsutab sidemete tarwilikkust noorte ühingu ja punase sõjawäe wahel. Massiliste hooaegade läbiwiimine, mis on rehkendatud selle pääle, et noorsugu neist aktiivselt ja rewolutsiooniliselt osa wõtub, peab ajuti ühingu kogu kaswatuslikust tööst läbi käima.

5. Partei peab kasutama tööliste noorsoo tungi spordi järele töölisteklasi wõrsuwa põlwe füüsilise terwenemise ja kommunistlikkude noorte organisatsioonide ühistunde kaswatamise abinõuna. W. K. N. Ü. ringide

juures wabrikutes ja tehastes tuleb noorsugu füüsilise kultuuri ringidesse koondada, andes nende korralduse alla wastawad ruumid ja spordiasjad.

6. Esimesejärgulise tähtsuse omab mitte ainult W. K. N. Ü., waid terve partei ja nõukogu wõimu ees tööstuse arenemise praeguste wäljawaadete puhul wab-riku-tehaste koolide arenemine ja tugewnemine. Nad täidawad tähtsat ülesannet eesrinna tööstusliku proletariaadi ridade täiendamises, kwalifitseeritud ja klassiliselt teadlikku töölist kaswatades. Kongress loeb seepärast tarwiliseks wabrikute koolide wõrku laiendada, tehes neid ettewõtte lahutamatu osaks, suurendades neis kaswatuslikku, aga kõigeesiteks poliitilist tööd ja parandades nende koolide majanduslikku seisukorda.

7. Noorsoo liikumise laienemine wiib meid parteilise tuuma arwulisele nõrgenemisele noorte ühingu-tes. Et partei mõju noorsoo liikumises kindlustada ja parteid töölisnoorsoo arwel täiendada, loeb XII kongress tarwiliseks tööliste hulgast ühingu liikmetel parteisse astumist kergendada ja rohkem ühingu aktiivseid töölisi parteisse partei koosolekutele jne. tõmmata. Ühingu juhtimine partei poolt peab praegu kõige rohkem praktilisele abile ehitatama ühingu kaswatuslikus töös, poliitilises juhtimises, kusjuures noorsoo organisatsioonides laialine isetegewus ja aktiivsus alale peab jääma, mis ühinguid tõmbab poliitilisele ja ametühisuslikule tööle. Eelmiste parteikongresside otsusi noorte suhtes kinnitades astub XII kongress otsustawalt nende kalduwuste wastu üles, mis wõtsid mõnel pool parteilistes ringkondades maad, kus taheti W. K. N. Ü. lihtsält kultuurhariduslikuks organisatsiooniks muuta wõi tema klassilist kooseisu ja iseloomu tumestada.

8. Lasteliikumise kasw noorte ühingu juhatuse all „noorte pioneeride“ kujul säeb parteiorganisatsioonide ette ülesande, et selle töö toetamiseks igakülgset toetust anda. Partei organisatsioonid peawad W. K. N. Ü. awitama kommunistliku lasteliikumise ümber rewolutsioonilisi pedagoogilisi jõudusid koondada, sest noorte ühingutel on liig wähe propagandistlikke jõudusid.

IX. Tööstusest.

1. Tööstuse üleüldine tähtsus sotsialistlikus ülesehituses.

Wahekord, mis on meil töolisteklassi ja talurahwa wahel, toetub lõpurehningis tööstuse ja põlutööstuse wahekorrale. Oma juhtiwa osa wõib töolisteklass lõpuliselt alal hoida ja kindlustada mitte riikliku aparaadi ja sõjawäe, waid tööstuse kaudu, mis sünnitab uuesti proletariaadi enda. Parteil, ametühisusel, noorte ühingu, meie koolidel ja muil organisatsioonidel on ülesandeks töolisteklassi uue põlwe kasvatamine ja ettevalmistus. Kogu seetõõ oleks liiwale ehltatud, kui ta eituneks oma all kaswawat tööstuslikku alust. Ainult tööstuse arenemine loob proletaarse diktatuurile kõikumatu aluse.

Selle pääle waatamata, et meie põllumajandus on madalal tehnilisel tasapinnal, on tal siiski kõige suurem tähtsus Nõukogu-Wenemaa majanduse kohta.

Ainult wabrikutööstuse tõelise edu ja raske suurtööstuse jalulesäädmise puhul, wiimne on proletaarse diktatuuri ainukeseks kindlaks aluseks, kuid samuti ka reaalsete tagajärgede saawutamisel elektrofütseerimise alal, on wõimalik ja tarwiline põlutööstuse tähtsust kogu maa majanduses ümber hinnata ja raskuse keskpunkt talupoja majapidamisest tööstuse juure üle kanda. Partei peab süstemastiliselt ja kindlalt, mingisuguseid ohwreid mitte kartes ja mingisuguseid jõupingutusi mitte haletsedes, selle protsessi kiirendamise sihil töötama, et wõimalikult kiiremini tööstust ja iseäranis rasket suurtööstust jalule sääda.

Kui kaua saab talupoja majanduse ülekaal meie föderatsiooni majanduses wältama, see määratakse mitte ainult meie sisemiste majanduslikkude edusamudega, mis eelpool tähendatud üleüldiste tingimuste tõttu wõiwad ainult järjekordselt lseloomu olla, waid ka arenemiskäigust wäljaspool Wenemaad, s. o. kõigeesiteks rewolutsiooni käigust läänes ja idas. Kodanluse kukutamine mingisugusel eesrinnal asuwal kapitalistlikul maal annab ennast kõigeesiteks tunda meie majandusliku arenemise kirjuses, suurendades sotsialistliku ülesehituse ainelis-tehnilisi tagawarasid. Kuigi meil kogu aeg see internatsionaalne wäljawaade silmade ees, siiski ei tohi meie partei minutikski unustada ehk

silmapaari wahelt wälja lasta oma ühe ehk teise sammu hindamisel talupoja majapidamise faktiliselt ülekaaluwat tähtsust.

Mitte ainult ignoreerimine, waid isegi mitte küllalt tähelepaneline olek nende olude wastu wõiks meile määratu hulk hädaohtusid mitte ainult majanduslikul, waid isegi poliitilisel alal tuua, sest see purustaks paratamata wõi nõrgendaks proletariaadi ja talurahwa liitu, talurahwa usaldust proletariaadi wastu, mis praegusel ajaloolisel ülemineku ajajärgul üheks päämiseks toeks on proletariaadi diktatuurile ning mille kaitsmine ja kindlustamine on nõukoguwõimu wastupidawuse päämiseks tingimuseks, aga järjeliselt ka partei päämiseks ülesandeks.

On tarwis eelmiste parteikongresside otsusi meele tuletada, kus õiglaselt alla kriipsutati, et majapidamise sotsialistlikkude meetodide tunnistamine wõib talurahwa poolt ainult näitlik-katselisel teel sündida, s. o. sel teel, et meie talupojale aastate wältel selle fakti selgeks teeme, et kollektiivne majapidamine on majanduslikult kasulikum, ratsionaalsem jne.

Rahaasjanduse alal wõib ja peab meie praegune riiklikkude warade kokkuhoidmise poliitika, maksude õige süsteem, õieti ehitatud eelarwe ka tulewikus raudgematu energiaga ellu wiidama, aga otsustawaid tagajärgi wõib ta ainult siis saawutada, kui riiklik tööstus kasuga töötab ja energiliselt areneb.

Äärmiselt vähendatud riigikaitse, mis ligikaudu sõjawäe põhi koosseisuni jõudnud ja siit järgnew üleminek miilitsa süsteemile, wiib meid alguses kohe transpordi ja sõjalise tööstuse juure.

Selles mõttes peab meie eelarwe ehitus, riiklik laenu poliitika, riigikaitse sõja hädaohtude wastu ja üleüldse kogu riiklik tegewus selle poole sihitama, et esimesele kohale riikliku tööstuse plaanikindla arenemise eest hoolitsemist säada.

Riikliku tööstuse uuestisündimine — meie riigi üleüldise majandusliku struktuuri puhul — saab möödapääsemata ligidases sidemes põllumajanduse arenemisega asuma, sest tarwilised jookswad abinõud peawad põllumajanduses tekkima põllumajanduslikkude saaduste ülejääkide näol weel enne seda, kui tööstus wõib otsustawa sammu edasi astuda. Aga sama tähtis on riiklikule

tööstusele põllutööstusest mitte maha jääda, sest wastasel korral tekkiks era suurtööstus, mis lõppude lõpuks riikliku wälja imeks wõi ära neelaks.

Wõitjaks wõib ainult säärane tööstus jääda, mis annab rohkem kui tarwitab. Tööstus, mis elab eelarwe arwel, s. o. põllutööstuse arwel, ei wõi proletaarsele diktatuurile kindlat ja pikaldast tuge luua. Lisawäärtuse loomise küsimus riiklikus tööstuses on ka nõukoguwõimu saatuse küsimuseks, s. o. proletariaadi saatuse küsimuseks.

Riikliku tööstuse laiendatud ülewalmistus, mis ei ole mõeldaw ilma lisawäärtuse kogumiseta riigi poolt, on omakord meie põllumajanduse arenemise tingimuseks mitte kapitalistlikus waid sotsialistlikus sihis.

Nii läheb riikliku tööstuse kaudu tee sotsialistliku ühiskondliku korra juure.

2. NEP'i esimese ajajärgu aktiiv ja passiiv.

Et uus majanduslik poliitika terwendawat mõju on awaldanud riigi majandusliku elu pääle, see on wastuwaidlematu tõde. Ta leidis oma wäljendust tööstusliku tegewuse elawnemises, hulgaarwuliste ja eluliste tööstusalade töösaaduste arwu kaswus, töowiljakuse ja töösaaduste häduse tõusus, töölise seisukorra paranemises, mis tingimata wäga tuntawalt sündis ja kõige esiteks — enam õigemal liginemises päämistele, nii ka üksikutele majanduslikkudele küsimustele, mis on päämiseks oletuseks, et need tulewikus täiesti otsustatakse. Selle pääle waatamata jääb tööstuse faktiline seisukord weel suuremal määral räskeks. Kergetööstuse elawnemine, mis loomuliselt on seletataw rahuloldawa wiljasaagi puhul jalulesäetud turu faktiga, ei kanna endas mitte kõigis kergetööstuse asutustes ja aladel tulewase arenemise õiget panti. Oma äärmuse kõrguse pääle waatamata, iseäranis põllumajanduse töösaaduste hindadega wõrreldes, ei ole kergetööstuse töösaaduste hindadel mitte alati kindel iseloom ja nad ei kannu alati tööstuse laienemise kindlustamise iseloomu. Rea trustide aktiivsus tõusis tooresäinete wanade tagawarade arwel, mille jalulesäädmine on praegu riigi majandusliku poliitika üheks tähtsamaks ja terawamaks ülesandeks. Teiselt poolt rasketööstus, mis waewalt turuga kokku puutus, oleneb terwelt riiklikkudest tellimistest, wajab oma jalule-

säädmiseks suurtest ja hästi läbikaalutud rahalisest toetustest riigi poolt. See puutub ka suurel määral raudtee ja weetee transporti.

Niiwiisi ei ole kõigi nende majandustingimuste tagajärjel kergetööstuse hindade terwet reguleerimist (äärmine kõrgus, kusjuures isegi tihti jalulesaadawa tasapinnani ei ole jõutud) saawutatud, aga samal ajal näeme rasketööstuse mahajäämist kergest, mis üheskoos tekitawad NEP'i esimese ajajärgu passiiwi, mis oleneb üleüldise majanduse seisukorrast NEP'ini, aga ka sellest murrangust, mis oli üleminekul NEP'i pääle. Tööstuse edenemisele enam wastawam hindade reguleerimine turu nõuete alusel, enam normaalsemate wahekordade jalulesäädmise kergetööstuse ning nende tööstusalade ja põllutööstuse wahel, mis annawad neile tooresaineid ja lõpuks rasketööstuse wäerinna tasakaalusäädmise kergega — säärased on riigi päämised ülesanded tööstuslikus tegewuses praeguses NEP'i teisel ajajärgul. Neid ülesandeid wõib ainult turu ja plaani õiges wahekorras otsustada.

3. Plaanilise töö ülesanded ja meetodid.

Nõukogu-Wenemaal, kus tööstuse ja transpordi päämised abinõud on ühe peremehe — riigi — omad, peab wiimse aktiivne osawõtmine majanduslikust elust plaanilist iseloomu kandma ja riigi, kui omaniku ja peremehe, walitsewa osa tõttu omab plaaniline töö kohe alguses tähtsa seisukoha.

Kogu läinud kogemus näitas siiski, et sotsialistliku majanduse plaani ei wõi teoreetilisel wõi bürokraatilisel teel kokku sääda. Tõeline sotsialistlik majanduslik plaan, mis kõik tööstusalad oma alla tõmbab ja neid põllutööstusega käsikäes waatleb, on wõimalik ainult pikaldase majandusliku kogemuse tagajärjel natsionaliseerimise teel, kusjuures tuleb tööd mitmekesiste majanduslikkude alade wahel praktiliselt ühtlustada ja nende tagajärgede õiget arwelpidamist korraldada.

Niiwiisi on ligemal ajajärgul ülesanne teatud määral ettewalmistuse iseloomuga ja üleüldse direktiivne. Teda ei saa ühe mingisuguse wormeliga määrata, waid nõuab alaliselt ja hoolikalt juhtiwa majandusliku aparadi ligendamist tema päämistele ülesannetele, tema meetodidele, tema praktikale turu nähtuste ja wahekor-

dade seisukohalt. Ainult oma lõpulisel arenemisel kujus võivad ja peavad plaanikindlad meetodid turu oma alla paenutama ja ühes sellega tema hävitama.

Siit on otsekohe selged need kaks hädadohtu, mis seotud majanduse riiklikkude plaaniliste meetodide tarvitamisega ligemal ajajärgul: a) kui katsutakse plaanilise waheseisemise teel majanduslikku arenemist ära määrata ja turu reguleerivat tööd administratiivsete sammudega wahetada, millele ei ole veel elav majanduslik kogemus tuge loonud, siis on täiesti paratamatud üksikud ehk üleüldised seda tüüpi majanduslikud kriisid, mida võisime märgata sõjalise kommunismi ajajärgul; b) kui keskendatud reguleerimine walminud tarvitustest maha jääb, siis otsustatakse majanduslikke küsimusi mitte ökonoomiliste turu meetodidega ja see sünnib ka neil juhusel, kui praegusaegne administratiiv-majanduslik waheseisemine võib neidsamu tagajärgi ainult lühema aja ja vähema jõu ja abinõude kulutamisega saavutada.

Kuiwõrd meie läksime majanduse turuwormide pääle, niiwõrd on riik kohustatud üksikutele ettevõtetele tarwilist majanduslikku tegewuswabadust turul andma, kusjuures ei püüa seda administratiivse arenägemise järele teha. Kui iga trust just oma töö edu mõttes peab ennast waba seisukohawõtjana ja täielise wastutajana oma töö eest tundma, siis teiselt poolt peab riik trustides ja teistes ühendustes oma ametlikke asutusi nägema, mille abil proowib turgu terwikuna ja sel põhjal teeb rea praktilisi sammusid, mis lööb üle üksikute ettevõtete või ühenduse turu hindamise. Näituseks võib keskmajanduslik asutus järelduse üksiku trusti likwideerimise kohta veel ennem seda teha, kui wiimane praktikas oma lootusetust seisukorrast aru saab.

Kerge- ja rasketööstuse wahekorid ei wõi kuidagi ainult turu teel otsustatud saada, sest see ähwardaks faktiliselt rasketööstust hävitada, kusjuures oleksid tulewikus sarnased wäljawaated, et ta tugewneks turu stühilise töö tagajärjel, aga juba eraomanduse alustel.

Niiwiisi ei wõi meil plaanilise töö algust ainult üksikutes trustides ja sündikaatides läbi wiia, nagu kapitalistlikkudel maadel, waid tuleb seda terve tööstuse pääle laiendada. Sellest on veel wähe: ühelt poolt peab riiklik plaan tööstuse wahekorrad oma alla

wõtma, aga teiselt poolt põllutööstuse, rahaasjanduse, transpordi, sisemise ja wälise kaubanduse.

Teiste sõnadega tuleb öelda: kuiwõrd riik ei jää ainult eraomanikuks, waid ka majandust juhtiwaks subjektiks tööstuse ja transpordi valmistusjõudude enamuses ja laenuandmises, niiwõrd lähewad plaanilised algammud NEP'i ajal ainult wähe sõjalise kommunismi ajajärgu plaanilistest algammudest lahku. Kuid ta läheb radikaalselt meetodide poolest tollest ajajärgust lahku. Glawkide bürokraatlik administreerimine wahtub majandusliku manööwerdamisega.

Administratiivsel alal tulewad plaanilised meetodid iseäralise ettevalmistuse ja pinewa hoolika järeleproovimise järele ellu wiia.

Ettevalmistus peab majanduslikus ettenägemises ja wastawate majanduslikkude asutuste instrukteerimises seisma, kus neid ehk teisi nähtusi, mis möödapääsemata teatud majanduslikul silmapilgul tekkiwad (käsikäes uue leiwa ilmumisega turul, rahasummade woolamisel külasse jne. jne.), katsutakse üksikasjaliselt teatud tööstusalade ja raioonide seisukohalt selgitada, kusjuures otsekohe kalendaarsed juhtunõõrid uute tarwiliste abinõude tarwituselewõtmiseks oodatawa silmapilgu kasutamiseks anda.

Täiesti on selge, et tööstuse päämisemat planeerimist ei suudeta tööstuses saawutada, s. o. mitte ainult tema juhtiwa administratiivse asutuse (Kõrgema Rahwamajanduse Nõukogu) ettewõttel kätte saada, waid see peab iseäralise plaanilise asutuse ülesanne olema, mis seisab tööstuse organiseerimisest kõrgemal ja seob tööstuse tegewust transpordiga, rahaasjandusega jne. Sääraseks asutuseks on oma määruse järele Gosplan. Siiski on tarwis Gosplan'ile enam kindlam määrus, tugewam organisatsioon, selgemad ja wastuwaidlematud õigused, aga iseäranis ka kohustused anda. Peab kindla määruse awaldama, et ükski üleriiklik majanduslik küsimus ei wiia wabariigi kõrgemates asutustes ilma Gosplani teadmata läbi. Wiimane sellest hoolimata, kas projekti erialgatus temast enesest wõi teisest asutusest, peab uue küsimuse läbi harutama ja ühes sellega ka tema tähtsuse ja wäärtuse ära määrama. Tarwis on keskkohal ja kohtadel otsustawalt kõikide asutuste katsed teelt eest ära pühkida, kus tahetakse kiires korras igasuguste

ettekäänete all kõrwalist teed mööda üht ehk teist otsust läbi wiia, sest sarnased katsed tulewad majandusliku ettewaatomatuse awaldustena ja *administratiivse partisaanlikkuse* kahjulikkude jäänuste seisukohalt hinnata.

Iga walitsuskonna töö edu tuleb tähtsal määral käsikäes sellega hinnata, kuidas säeb ta ajakohaselt oma eelarwamised ja ettepanekud Gosplanis igakülgseks läbitöötamiseks ja otsustamiseks üles. Seda enam peab Gosplani töö edukust hindama sellelt seisukohalt, kuidas oskas ta parajal ajal majanduslikke küsimusi üles tõsta, õieti homset päewa ette näha ja üksikuid walitsuskondasid kohustada õigel ajal eelarwelisi ja praktilisi ühtlustamisi nende töös neil aladel läbi wiima, kus seda tingimata waja.

Gosplani abil on tarwis wõidelda igasuguste ajutiste ja juhuslikkude komisjonide loomise wastu, mis uuriwad, juhiwad, järele waatawad, ette walmistawad jne., kusjuures nad ise on meie riikliku elu kõige suuremaks paheks. Tarwis on õiget teed normaalsete ja alaliste asutuste kaudu kindlustada. Ainult nii on võimalik nende asutuste parandamine ja arendamine, sest nad peawad igakülgsest kogutud kogemuse alusel ülesäetud ülesandele liginema.

Seda küsimust mitte ette ära otsustades, kas tuleb tulewikus riikliku majanduse päästaapi juhtiwat plaanilist asutust Gosplani ühe ehk teistsuguste administratiivsete õigustega warustada ja nimelt missugustega, aga siiski loetakse tarwiliseks ligemaks ajaks kindlaks määrata, et neil juhustel, kui plaaniline juhtimine nõuab sundiwat jõudu, siis peab see wastawatest keskasutustest (üksikutest majanduslikkudest kōmissariatidest, STO, RKN, ÜKTK presiidium) poolt tulema.

Üldmajandusliku plaani wäljatöötamine, iseäranis S. N. W. L. majandusliku ja kultuurilise mahajäänud oleku tingimustes, wõib ainult niiwõrd edukalt minna, kuiwõrd üksikutele majanduslikkudele aladele antakse tarwiline isetegewus majanduslikkude küsimuste otsustamises, mis nende looduslikkudest ja walmistuslikkudest tingimustest olenewad. Üldliiduline plaaniline töö peab eestkätt üksikute oblastite töö õiges arweldamises ja juhtimises seisma ja oblastite plaanide ja majanduslikkude ülesannete orgaanilises ühendamises S.N.W.L. ühisesse plaani.

Päämiste majanduslike küsimuste otsustamisel peab täieliselt rahvuslike wabariikide huwid ja õigused arwesse wõtma. Üldplaaniliste ülesannete otsustamine, mis langewad rahvuslike wabariikide pääle, peab nende wastawate asutuste kaudu sündima. Ainult niiviisi jõuame aegawiisi tööstuse enam otstarbekohase jaotamiseni wastawalt looduslikele tingimustele, tooresainete allikatele, energiale jne.

4. Trustid, nende ülesanded ja tarwilised uuendused.

Riik on walmistuse ja transpordi päämiste warade omanik. Üksikud majanduslikud walitsuskonnad ja üksikud ettevõtted ja ühendused (trustid) neis walitsuskondades juhatawad nende alla antud riiklikku majandust neis iseseiswuse piirides, mis on tingitud praegustes turutingimustes majandusliku elu tarwitustest ja mis määratakse kõrgemalt poolt, s. o. ülewalpool asuwate riiklike asutuste poolt.

Riigile jääb piiramatu woli trustide, raudteede jne. kohustustest waba wara üle walitseda. Faktiliselt määratakse riikliku wõimu wahelesegamise kuju ja suurus majanduslike asutuste jookswasse töösse ja wiimsete wahelesegamine nende all asuwate iseseiswate täieõiguslike asutuste, trustide jne. töösse täiesti majandusliku otstarbekohasuse seisukohalt ja reguleeritakse wastawate määrustega.

Suurem osa riiklikust tööstusest organiseeritakse trustide kujul, s. o. laialised majanduslikud autonoomsed ühendused, mis esinewad turul wabalt, kui waetuslikud majandused. Neil majanduslike ühendustel, kuid ka nende hulka kuuluwatel üksikutel ettevõtetel, on ülesandeks lisawäärtuse muretsemine ja realiseerimine riikliku kokkukogumise otstarbeks, mis wõib ainult maa waranduslikku tasapinda tõsta ja kogu majanduse sotsialistlikku ümberehitamist kindlustada.

Riiklikud ettevõtted, mis töötawad otsekohe tähtsamate riiklike tarwituste rahuldamiseks, peawad ka täiesti töowiljakuse tõstmise nõuetele ja töösaaduse omahinna odawnemisele wastu minema.

Selle tõttu, et üleminek sõjaliselt kommunismilt NEP'i juure sündis teatud määral sõjalise kommunismi meetodidega, oli weel seni ettevõtete grupeerimine,

nende liitumine trustidesse, warade jaotamine trustide wahel ja nende krediteerimine tuntawalt bürokraatliku iseloomuga. Majandusliku plaanilise töö seisukohalt olid need ainult jämedad esialgsed katsed. Neid tuleb parandada ja ümber teha, mitte teoreetiliselt seisukohalt waadeldes, waid kogemuse põhjal, kusjuures turu ja administratiivset kogemust tuleb kasutada.

Kaebtused *jookswate summade puuduse* kohta annawad sellest tunnistust, et riik wöttis NEP'i pääle üle minnes oma kätte suurema hulga tööstuslikkude ettewõtete asjaajamisest, kui ta seda suuteline riigi praeguse majandusliku seisukorra juures tegema, mis tekkis mitmeaastase kodusõja ja blokaadi tagajärjel. Selle järelduseks on ettewõtete kindlusetu seisukord, kus nad töötawad ajuti ja kannatawad wäheste tellimiste tõttu, mis ajab töösaaduste omahinnad äärmiselt kõrgele ja teeb siit järgnewate majanduslikkude raskustega turu kitsaks.

Wäljapääsutee sellest seisukorrast seisab *walmistuse* radikaalses *koondamises* tehniliselt paremini warustatud ja geograafiliselt paremal kohal asuwatesse ettewõtetes. Mitmekesisesed teisejärgulised ja kõrwalised arwamised, mis hariliselt selle wastu üles säetakse, kui sisukad nad ka ei oleks, peawad päämise majandusliku ülesande ees tagumisele plaanile astuma, aga päämiseks ülesandeks on: riikliku tööstuse warustamine tarwiliste jookswate summadega, omahinna alandamine, turu laiendamine, kasu saamine.

Tellimiste jaotamine peab tulewikus kindlas kokkukõlas walmistuse koondamisega käima. Trustide ehituse ja koosseisu läbiwaatamine, mis peab puhtalt walmistusslikkude ja ka kaubanduslikkude tingimuste seisukohalt läbi wiidama, peab täiesti bürokraatliku üksitaolsuse eelarwamistest ettewõtete ühendamisel vertikaalselt ja ka horisontaalselt waba olema: läbiwaatamisel peab juhtiwaks waateks materjaalsed, aga mitte wormaalsed põhimõtted ettewõtete wahekordade ja sideme juures olema, nagu geograafiline seisukoht üks teisest, seisukoht transpordi ja turu suhtes (kombinaadid jne.). Konfliktide puhul, mis tekkiwad üksikute walituskondade ehk kohapäälsete asutuste poolt mõne kasuliku walmistusliku organisatsiooniga, kus tahetakse seda organisatsiooni oma kätte saada, tuleb asjast huwitatud trustisid ja üksikuid wabrikuid üle kuulata ja nende

arwamist tähele panna, kuipalju nende elaw kogemus tõestas organisatsioonilisest struktuurist taganemise tarwilikkust.

Walmistuse kulude vähendamine ei pea möödaminewa edu seisukohalt turul, waid riigi majandusliku tugewuse tekkimise ja arenemise seisukohalt sündima.

Kalkuleerimise puhul, mis hindab tooresainet eilsete fiktiiwsete hindadega ja mis ei ole kuidagi produkti omawäärtuse üleüldise odawnemisega seotud, tuleb süüdlasi, kui riikliku waranduse raiskamise eest, wastutusele wõtta.

Samuti on täiesti ekslik ja hädaohtlik hindade ajutine odawamaks tegemine rasketööstuse otsekohesel wõi kaudsel arwel. Kui meie ei suuda rasketööstust jalule sääda, siis oleks kergetööstus ja kogu majanduslik ülesehitus ilma alusmüürita. Kiwisüsi, nafta, metall — waat need on tööstusalad, mille edu tõesti kindlustab meile wabariigi majanduslikku õitsemisaega ja tema wälist kindlat seisukorda.

Ainult trustide tegewuse, kindla ja igapäewse juhtimise korral kõrgema rahwamajanduse nõukogu poolt kui direktiiwidega tööstuse kõik päämised elemendid ühtlustatakse, nende kombineerimised ette nähtakse ja ette walmistatakse, walmistuse kõik tegurid igal alal (kütte, tooresaine, poolwabrikaadid, masinad, tööjõud jne.) õiget ja ajakohast kasutamist kindustatakse, on üleüldine edu tööstuslikul wäerinnal kindlustatud.

5. Tööstus ja kaubandus.

Ka tulewikus saawad walmistuse edusaawutused, kui ei saa nende saaduste õiget müüki korraldatud, müügi puhul kõrwalisi kulusid suurendama ja *kaubanduslike abitute kriiside* juure tooma, mis ei leia omale õigustust isegi praegusel õige wäiksel turul. Kaubandusliku aparadi alamate lülide läbitöötamine, mis on suutelised wõimalust mööda, kuigi mitte suurt, siiski sidet tööstuse ja talurahwa turu wahel alal hoidma, peab esimesele plaanile asuma. Mis puutub sünditseeermisse (ühendamine sündikaatidesse), mille tähtsus järjesti kaswab, siis tuleb teda ligemal ajajärgul tarwilise ettewaatusega käsikäes turu seisukorra ja trustide tagawaradega läbi wiia. Sündikaatide muutmine kaubanduslikeks „glawkideks“ ei too midagi muud, kui

ainult kaubandusliku tegewuse pilramist ja kõrwaliste kulude suurenemist. Sünditseeerimise sund peab majanduslikult ette valmistatud ja kaubanduslikult õigustatud olema.

Kongress kinnitab kõik waremalt wastuwõetud otsused kooperatsiooni, kui kaubandusliku aparadi kohta, mis peab ikka suuremas ulatuses riiklikku tööstust põllumajandusega ühendama. Selle aparadi parandamine tulewikus, kõrwaliste kulude radikaalne vähendamine, soodsate tingimuste loomine kõigi riiklikude asutuste poolt kooperatiivsete aparatide arenemiseks sel sihil, et teda päämiseks wahemeheks riikliku tööstuse ja põllumajanduse wahel muuta, on üheks tähtsamaks ülesandeks rahwamajanduse riikliku reguleerimise juures.

Seda silmas pidades, et kaubanduslik aparaat ei wasta operatsioonide suurustele, tuleb kõik jõud kaubanduslikkude kulude maksimaalse vähendamise poole juhtida kaubanduslikke aparatisid vähendades, müügi protsessi korraldades, üleliigseid esitusi likwideerides ja eriti weel osa kaubanduslikkudest ülesannetest kohapäälsetele riiklikkudele ja kooperatiivsetele asutustele üle andes.

Kaubanduslikud asutused, riiklikud ja kooperatiivsed, peawad tähelepaneliselt nõudeid tundma õppides kergetööstuse tähelpanu selle pääle juhtima, et nende valmistus süstemaatiliselt tööliste ja talupoja nõuetele wastawalt valmistataks.

Trustide ja üksikute ettevõtete suur operatiivne iseseiswus, sündikaatide osawam tegewus ja üleüldse meie tööstuse seisukord nõuawad wõrdlewalt suuremat ühtlustust valmistusliku ja kaubandusliku tegewuse wahel. See käib nii sisemise, kui ka wälise kaubanduse kohta. Selle kokkuleppe organisatsioonilisi kujusid mitte ette ära määrates tuleb juba nüüd kindlaks teha, et sel alal kogutud kogemust tuleb süstemaatiliselt uurida ja praktilisi meetodisid tööstusliku ja kaubandusliku tegewuse ühtlustamiseks wälja töötada, milles seisab eluline ülesanne, mida on wõimalik otsustada kõrgema rahwamajanduse nõukogu, wäliskaubanduse, sisekaubanduse rahwakommissariaatide, Gosplani alalisel ja ühisel tegewusel Töö- ja Kaitse-Nõukogu üleüldisel juhatusel.

6. Wabrik.

Walmistuslikkude edusaawutuste, wõi wastupidi jällegi luhtaminekute, juur asub päämises walmistuslikus üksuses, s. o. wabrikus ja tehases. Igas üksikus ettewõttes on asja korralikul sissesäädmisel mitte ainult tehnilis-walmistuslikult, waid ka kaubanduslikult wäga suur tähtsus.

Trust, kes ettewõtete üleüldise juhtimise oma käes hoiab ning walmistuslikud ja kaubanduslikud alad ja operatsioonid keskendab, mis selleks ettewalmistatud on, peab samal ajal ülemäärasest keskendamisest hoiduma, mis vähendab koha pääl initsiatiivi ja mehhaaniliselt oma ettewõtete tööd segab.

Iga wabriku iseseisew kalkuleerimine ja iseseisew balans ei pea ainult selle ettewõtte kasulikkust, tema kaswu ehk langemist näitama, waid peab üleüldiseks aluseks premiaalse süsteemi juures olema, mis on ettewõtte iseäralduste seisukohalt korraldatud.

7. Kalkuleerimine, balans ja kontroll.

Praegustes tingimustes wõib ainukeseks tõsiseks ja kindlaks ettewõtete, trustide ja riigi wahekordade hindajaks ka kogu nende majanduse korralikkuse suhtes nende õiget katselist läbiwaatamist lugeda, mis tema aineliste tagajärgede seisukohalt tehtud, kuidas nad selguwad *kaubanduslikus balansis*. Ilma õige arwepidamiseta, mis wõtab terwes suures riikliku majapidamise oma alla, ilma teaduslikult korraldatud kalkuleerimiseta, mis määrab riikliku tööstuse töösaaduste reaalse omahinna, ei ole mingisugust tagatist, et natsionaliseeritud eraomandus aegamööda laiali ei kantaks, misjuures trustid wõiwad kaanaliteks olla, mida mööda riiklik wara eraomanikkude kätte woolab.

Ühekujulise arwepidamise meetodide väljatöötamine, kõigi trustide ja ettewõtete kohta makswa arweüksuse kindlaksmääramine, ühise seisukoha läbiwiimine arwepidamise organiseerimise juhtimises ja instrukeerimises, tema faktilise läbiwiimise järele walwamine, tema igatpidi üksikasjalisemaks ja täpikäsemaks tegemine, kusjuures tuleb praegust bürookraatlikku aruannet, igasuguseid ankeetisid, erilisi uurimisi jne. lihtsustada ja vähendada, see on juhtiwate majanduslikkude asutuste, eriti Gosplani tähtsamaks ülesandeks, aga selle

töö sihiks peab kogu riikliku tööstuse ja tulewikus kogu riikliku majapidamise *ühise reaalse balansi* saawutamise olema.

Tööstusliku kalkuleerimise ja kaubanduslik-tööstuslikkude balanside riikliku läbiwaatamise õige organiseerimine on Töö- ja Kaitse-Nõukogu tähtsam ülesanne. Säärase kompetentse ja kvalifitseeritud kontrolli puudumine teeb kõik teised majandusliku inspekteerimise kujud petlikkudeks ja külwab wastutamatusetunnet laiali, mis ei käi kokku õieti korraldatud majapidamisega.

8. Tööpalk.

Tööpalga praktika läinud aastal kinnitas üleüldiselt ja terwelt XI kongressi otsused ja V ametühisuste kongressi määrused iseäranis sel ajal, mis puutub kollektiivsete lepingute tegemistesse ametühisuste ja majanduslikkude organisatsioonide wahel.

Läinud aastal wõisime tuntawalt tööpalga kaswamist igas kategoorias tähele panna, mis tõi ka endaga tööwiljakuse tuntawa kõrgenduse.

Tööpalga üleüldine poliitika peab ka tulewikus keskmise tööpalga suurema wõi wäiksema tasandamise poole igal tööstusalal juhitud olema, kusjuures tuleb seda nii parandada, et ühesuguse ja ühewäärilise oskusega töölised saaksid igal tööstusalal ühesuuruse palga, mis ei ripuks turu kõikumistest ja indiwiduaalsest wäljatöötusest. Wastawad riiklikud asutused peawad käsi käes ametühisustega kõik oma jõu selle poole juhtima, et teatud tööstusala hää konjunktuur ei läheks mitte ainult selle tööstusala tööliste seisukorra, waid terve töölisteklassi seisukorra parandamiseks, tõstes tööpalka mahajäänud tööstusaladel, aga kõige esiteks suurtööstuses ja transpordis.

Riiklikud asutused ja ametühisused, püüdes iga-pidi töölisteklassi seisukorda parandada, peawad meeles pidama, et pikaajaline ja tuntaw parandamine on ainult arenewa, s. o. kasutoowa tööstuse juures wõimalik. Sellelt seisukohalt on kõige kahjulikum ja mitte sugugi ratsionaalne wäikse arwu tellimistega kindlustatud ettevõtte töötamine ja ettevõtte tööwiljakuse seisukohalt üleliigsete tööliste ülewapidamine, mis kannab ühis-

kondliku kindlustuse kuju ja on töolisteklassi homse päewa wastu sihitud.

Tööstusliikkude ettewõtete koormamine igasuguste tööstusest mitte olewate kõrwaliste kuludega, millel ei tea ka kui suur tähtsus oleks, toob tööstusele ja riigile arwamatu suurt kahju, sest ta rikub õiget kalkuleerimist ja ajab riigile maskeeritud kujul kulusid kaela, mis talle praeguste jõudude puhul ei ole jõudu mööda. Omawolilised, s. o. trustide poolt tehtud „annetused“, mida ei ole säadustes ette nähtud ja mis ei ole riigi poolt reguleeritud, ei kujuta enesest midagi muud, kui riikliku wara pillamist ja seepärast tuleb sarnaste tegude eest karistada.

Tarwis on tähpaneliselt selle järele walwata, et praeguses olukorras töösäaduste kogu ja kõiki teisi määrusi tööjõu, tööpalga, mitmekesiste katogooriate kohaselt tööpäewa pikkust, ühiskondliku kindlustuse, samuti kultuur-hariduslikuks tööks summade määramist jne. faktiliselt tegelikuks eluks teostataks, millel on ühelt poolt sihiks tööliste huwide rahuldamine maksimaalsel määral ja teiselt poolt jälle, et neid määrusi ei muudetaks ja ei rikutaks, sest tegelikult on neid võimalik läbi wiia. Majandusmehed ja ametühisuslased peawad täitsa objektiivselt üheskoos waljult läbi proowitud faktilise materjaali nende määruste puuduste kohta kokku koguma, et seda säadusandlikul wõi administratiivsel teel läbi wiia.

9. Finanseerimine, krediteerimine, maksud ja tollitaks.

Tööstuse, aga iseäranis suurtööstuse, terwendamise ja arenemise tarwiliseks tingimuseks on riikliku kulude ja tulude eelarwe tõeline kordasäädmine selles mõttes, et ta reaalsele riiklikkudele tagawaradele lähemal oleks ja neid plaanikindlalt kulutataks.

Tarwis on täiesti lõpetada arwed selle praktikaga, kus ei olnud meie walmistuslikud plaanid nende tagawaradega kokkukõlas, mis realselt olid nende plaanide läbiwiimiseks, sest see on üks suurematest pahedest. See praktika wiis meid paratamata igasuguse tööstusliku ja rahaasjandusliku plaani rikkumisele ja kõigutas tähtsate majandusliikkude asutuste wastupidawust,

Täiesti samasugused tagajärjed olid ka sel praktikal, kus tööstuse (kütteinete, metalltööstuse, masinaehituse) töösaadusi riigi kasuks, enamasti transpordi ja sõjawäe asutuste jaoks, maksuta või tühiste hindadega võeti, mis ei wastanud tähendatud töösaaduste pääle läinud kuludele.

Kui ka tulewikus ei ole tasakaalu reaalsete sissetulekute ja eelarwe summade wahel, siis tuleb siin eelarwe kulude summat vähendada ja seda ei tohi maskeeritult, waid tuleb awalikult teha, muutes eelarwet wastawalt, vähendades transporti, tööstuslikke ettevõt-teid, sõjawäge jne.

Kongress pöörab keskkomitee tähelpanekut selle pääle, et rasketööstuse (mineraalse, kütteaine, metalltööstuse) huwid saaksid täieliselt rahuldatud, kusjuures esimesed saawutatud edusammud, mis tekkisid korraliku finanseerimise tõttu wiimastel kuudel, oleksid igaks juhuseks alal hoitud.

Tööstuse finanseerimise süsteem ei ole ainult rahaasjanduslikuks ja pangaliseks ülesandeks, waid on tähtsamaks osaks tööstuse organiseerimises ja juhtimises. Seepärast on tarwis läbi wiia, et riikliku tööstuse finanseerimine oleks võimalust mööda ühte krediit-asutusse koondatud, mis asuks tihedas sidemes kõrgema rahwamajanduse nõukoguga.

Iseäralise hoolega tuleb maksude ja aktsiiside küsimus läbitöötada, et nad wastaksid tööstuse maksu-wõimele ja turu suurusele, aga sama tuleb teha ka igasuguste tollitaksidega sisseweetawate kaupade päält, kusjuures tuleb silmas pidada, et oma sisemist tööstust neil aladel sellega kaitseksime.

Wastawalt tuleb ka raudtee tariifisid turu läien-damise nõuetega kokkukõlasse sääda (iseäranis wäljaweo puhul Idasse).

Wälismaalt ülesostmised ja tellimised, kuigi neid odawamalt võib saada kui sisemisel turul, tuleb otsus-tawalt igal juhusel hukka mõista, kui nad ei ole tingi-mata tarwilised ja kui selle tellimise teostamine oma riigis võib wastawa riikliku tööstuse arenemiseks tõuke anda.

Ainult järjekindlalt ja waljult läbiwiidud sotsialistlik proteksionism võib praegusel ülemineku ajajärgul nõu-

koguriigi, mis asub kapitalistliku rõnga keskel, tööstuse tõelist arenemist kindlustada.

10. Väljamaa kapitaal.

Läinud aasta kogemus kinnitas, et riiklik sotsialistlik ülesehitus on uue majandusliku poliitika juures täiesti võimalik teatud ja isegi laias ulatuses erakapitaaliga, selle hulgas isegi väljamaa kapitaaliga, üheskoos töötama tööstuses. Tarwis on teha järgnewaid süstemaatilisi sammusid, et väljamaa kapitaali kõigis kujudes tööstusesse tõmmata, mille tarvitamise otsarbekohasus on praegusel ajal juba selgunud: kontsessioonid, segaühisused, väljarentimine. Juhtivate majandulikkude asutuste üheks tähtsamaks ja sisukamaks ülesandeks on nende küsimuste hoolikas läbitöötamine missugusel tööstusalal ja ettewõtetes, aga samuti ka missugustel alustel, väljamaa kapitaali kasulikult riigi majanduslikuks arenemiseks täies suuruses kasutada.

11. Majandusmehed, nende seisukord ja ülesanded, tehnikute ja majandusmeeste uue põlwe kasvatamine.

Ametühisuste ja majanduslikkude asutuste wahekorrad, mis määrati XI kongressil ja mille õiget teed kinnitas läinud aasta kogemus, peavad ka tulewikus ülewaltähendatud otsuste waimus edasi arenema ja tugewnema.

Tõelise üksikwõimu süsteem tuleb ülewalt kuni alla tööstuse organiseerimises läbi wiidama. Tööliste väljawalik ja nende wahetamine on juhtivate majanduslikkude asutuste käes tööstuse tõelise juhtimise ja tema saatuse eest wastutamise tarwiliseks tingimuseks. Ametühisuste soowitused ja hindamised tulewad alaliselt täielise tähelepanekuga arwesse wõtta, kuid nad ei wõi iialgi wastutust majanduslikkude asutuste päält ära wõtta, kellele olewad määrused annawad täielise väljawaliku ja määramise wabaduse.

Riikliku tööstuse ja kaubanduse nõrgaks küljeks on nende raskekujulikkus, liikumatu olek ja liig wäike ettewõtlikkus. Selle põhjus seisab mitte küllalt kohases majandusmeeste väljawalikus, nende wäikses kogemuses ja ka selles, et nad wähe oma isikliku töö taga-

järgedest huwitatud. Eriti tuleb ettevõtete juhtijatele tasu maksta käsikäes balansiga, kuidas maksetakse tööpalka väljatöötamise järele.

Juhtivate majandusmeeste töö (melstrite, wabrikute ja tehaste direktorite, trusti juhatusel liikmete esimeeste jne.) põrkab tihti äärmiste raskuste wastu, mis wiib konfliktide, ümberpaigutuste jne. juure, sest nende ülesandeks on valmistuse kulude wähendamise ja kasu saamine. Majandusmees seisab alati kahe hädaohu ees: a) wõib oma suurendatud nõudmistega ettevõtte töölisi ja neid esitawaid asutusi ehk kohalikke parteilisi ja nõukogulisi asutusi oma wastu üles ajada; b) töowiljakuse, tööpalka jne küsimustes wäiksema wastupaneku teed käies ja sel teel ettevõtte kasutuks ja tema tulewiku järjeliselt raskeks teha. Loomuliselt peab nõukoguriigi wabriku direktor tähepaneliselt töölise ainelisi ja waimlisi nõudeid, nende tundeid ja meeoleolu tähele panema. Samal ajal ei tohi ta silmist ära lasta, et kõige suuremaks tema kohustuseks kogu töölisklassi wastu on töowiljakuse tõstmine, tööprodukti omahinna alandamine ja ainelistel waradel hulga suurendamine töölise riigi käes. Partei ja ametühisuste alal töötawad seltsimehed peawad nõukogulist direktorit sel alal igakülgsest toetama. Nõukogulise majandusmehe tarwilisteks omadusteks on tähepanelikkus, püsikus ja kokkuhoidlikkus. Tema kõrgemaks atestaadiks on ettevõtte aktiivne balans.

Tarwis on töölise hulka awitada arusaamisele, et direktor, kes püüab kasusid saada, teenib samal määral töölisklassi huwisid, kui ametühisuse töölinegi, kes püüab töölise elu tasapinda tõsta ja ta terwiselt kaitsta.

See direktor, kes hästi oma kohustustega hakkama saab, peab igasuguste ootamatuste ja juhuste eest, aga samuti ka ümberpaigutuste eest ilma suurema põhjuseta, kaitstud olema.

Partei keskkoha ja kohapäalsed asutused peawad kogu oma autoriteeti säärase direktori kaitseks ja toetamiseks kasutama, kes on näidanud tegelikus töös, et ta töö annab häid tagajärgesid.

Teiselt poolt on tarwis otsustawalt, kui säädus, mis kogu S. N. W. Liidu pinnal sunduslik, läbi wiia, et direktori, kes oma kohustusi ei täida, ei wõi sama-

sugusel töö kõrge alal seni kasutada, kui ta allpool oma tööga ei näita, et ta tarvilise kogemuse kogunud ja et tema kätte võib selle tõttu suurem töö usaldada.

Uute majandusmeeste ettevalmistus peab süstemaatilise ja samal ajal ka spetsialiseeritud iseloomu võtma. Need meetodid, kus kiiresti ja pääliskaudselt õpetati, peavad ruumi andma süstemaatilisele õppimisele, mis sünnib kindla plaani järele ja kindla aja vältel. Töölisele, kes esimesel ajajärgul tööle asunud ja ei ole tarvilisi teadmisi suutnud omandada, tuleb puuduseid parandada ja teadmisi täiendada lasta.

Kongress loeb eriti tarviliseks suuremal määral töölisi arwepidamise alal ette valmistada, saates sellele tööle tuntawa hulga parteiliikmeid, et õiget arwepidamise organiseerimist kiiremas korras kindlustada.

Spetsialiseerimine praktiliste tööalade järele peab ligidalt teoreetilise teadmise, poliitilise tasapinna ja parteilise üksmeele süwendamisega seotud olema, sest muidu võib spetsialiseerimine parteile kahju tuua, nagu toob kahju majandusele kõigeteadmised.

Partei ja ametühisused peavad tõsist tähelepanu majandusmeeste, iseäranis kommunistide, arwu suurendamise pääle 'tööstust' juhtiwates asutustus pöörama, kusjuures peab esimeseks ülesandeks wabrikute ja tehaste warustamine wastawate punaste direktoritega olema.

Tehnika õppimine ei tohi tulewatele põlvedele mitte ainult spetsialiseerimise, waid peab rewolutsioonilise kohustuse küsimuseks olema. Töölisriigi tingimustes tuleb kogu see waimustus, mis töölisnoorsugu kulutas rewolutsioonilis-poliitiliseks wõitluseks, teaduse ja tehnika waldamiseks kasutada. Peab läbi wiima, et õpilane, kes on hooletu õppimise wastu, saaks samuti wastu wõetud, kui desertiir ja streigimurdja wõitluses kodanluse wastu. Sotsialistliku majanduse organiseerimine ei ole proletaarsele eelwäele mitte karjääriks, waid kangelasteoks.

12. Spetsialistide tõmbamine walmistusse.

Tööstuse kordasäädmine tarwilisele kõrgusele nõuab tehniliste jõudude suurendamist tööstuses. Puuduolewate tehniliste jõudude täiendamine uute tehnikute ja inseneeride hulgaga sünnib mõõdapäasematult aegamööda. See-

pärast on tarwis olewaid tehnilisi jõudusid üle riigi paremini kasutada ja jaotada. Uue majandusliku poliitika ajal läks tuntaw osa suuri spetsialistisid, kes waremalt otsekohe walmistuses, wabrikutes ja tehastes töötasid, enam waiksemale aga paremini warustatud asutustesse, walitsustesse, kantseleidesse wõi isegi kaubanduslikule alale tööle. Päewa hüüdsõnaks peab olema: „Tagasi tööstuse juure, wabriku ja tehasesse“. Selle saawutamiseks tuleb enam loomulikumad töötingimused asutustes luua, mis wõiwad moraalselt ja aineliselt ettewõtetesse koondatud spetsialistisid rahuldada, kusjuures tuleb otsekohealt walmistuse protsessis tehniliste ja majanduslikkude edusaawutuste eest (igasugused kokkuhoidmised, uued ülesleidused, täiendamised jne.) igakülgset ergutust anda. Administraatorid ja tehnikud, kes ennast kasuliku ja isetegewusliku tööga pikema aja wältel tutwustasid, tuleb parteil, ametühisustel ja nõukogulistel asutustel üles märkida kui iseäranis kallid töömehed ja nende kohta tuleb sama ühiskondlikku austust laiendada, mida omandasid spetsialistid, kes teenisid edukalt punases sõjawäes.

13. Parteilised ja majanduslikud asutused.

Oma alalisi rewolutsioonilis-kaswatuslikke ülesandeid mitte minutiks unustades, peab partei omale aru andma, et rewolutsiooni nüüdsel majandusliku ülesehituse ajajärgul on majanduslikkude asutuste töö juhtimine nõukogulise ülesehituse pääaladest partei töö päämiseks sisuks. Ainult siis wõib partei oma ajaloolise ülesande teostada, kui kogu partei majanduslik kogemus kaswab majanduslikkude ülesannete kaswuga ja keerulisemaks minekul, mis seisawad nõukoguwõimu ees.

Seepärast leiab XII kongress, et mitte ainult õige tööliste jaotamine, aga ka põhiküsimustes majanduslikkude asutuste töö juhtimine, iseäranis praegusel ajal uue majandusliku poliitika olukorras, mis ähwardab osa majandusmeestest sisemiselt ümber sünnitada ja proletaarset liini majanduslikus ülesehituses rüwetada, on partei ülesanne. See juhtimine ei tohi milgil tingimusel praktikas majandusmeeste alalisteks ümberpaigutusteks ja kohapäält tagandamisteks muutuda, aga samuti ka mitte majanduslikkude asutuste jookswas töös igapäewse takistamisena ja administreerimise katsetena wäljenduda.

Käsi käes möödapääsematute ja tarwiliste direktiividega majanduslikkudele asutustele teatud tingimustes parteiliste asutuste poolt tuleb anda sellele juhtimisele laialine ja igakülgne plaaniline iseloom, mis loomuliselt vähendab sarnaste juhuste arwu, mis otsekohele nõuawad administratiivset waheseagamist jooksu praktika üksikutes küsimustes.

Juhtimine partei poolt on seda enam täielisemalt kindlustatud, mida õigemini läheb riiklikkude asutuste administratiivne ja majanduslik töö plaaniliste ülesannete täitmise alal, mis partei poolt üles säetud.

XII kongress kinnitas XI kongressi otsused tööjaotuse alal parteiliste ja nõukoguliste asutuste wahel, iseäranis majanduslikus töös, ja nõuab selle resolutsiooni täielisemat ja süstemaatilist läbiwiimist keskkohal ja kohtadel. XII kongress tuleb iseäranis meeles XI kongressi otsuse põhjal, et partei organisatsioonid „otsustawad ise majanduslike küsimusi ainult neil juhusel ja ses osas, kui küsimused tõesti nõuawad põhimõttelist otsust partei poolt“.

Partei üheks tähtsamaks ülesandeks on igakülgset niisugust korda jalul hoida, kus wastawatel majanduslikkudel asutustel ei oleks ainult wõrmaalne õigus, waid ka faktiliselt wõimalus aegamööda majandusmehi kaswatada ja neid õieti edasi nihutada, kui nad kogemust koguwad ja oma omadusi edasi arendawad.

See on wõimalik ainult siis, kui süstemaatiliselt majandusliku kogemuse, asjalikkuse ja oskuse seisukohalt töölisi wälja walitakse, aga ka majanduslikus asutuses distsipliin ja üksikute tööalades kõrgemal seiswate tööliste sõnakulmine läbi wiiakse.

Iseäralist wastutust ja iseäranis wastutawat tööd silmas pidades, mis praegusel silmapilgul majandusmeeste õlgadele langeb, peab partei terwelt ja kõik tema organisatsioonid omaltpoolt neile igakülgset toetust pakkuma ja sarnase olukorra loomise eest hoolitsema, mis ei looks tingimusi, kus üksikud majandusmehed parteist eemale jääwad.

14. Trükitöö.

Trükitöö korralik sissesäädmise ei ole ainult majandusliku, waid ka suure kultuurilise tähtsusega küsimus.

Kongress tunnistab trükitöö praeguse seisukorra mitte rahuloldawaks ja loeb tarwiliseks tema parandamiseks otsustawaid sammusid ette wõtta.

Tarwis on wäljaannete tehnikat, aga iseäranis massiliste raamatute tehnikat tõsta. Trükitöö organiseerimise küsimus peab ligemal ajal ära otsustatama selles sihis, et tähtsamad riiklikud kirjastused wõiksid laialisemalt, õigemini ja tehniliselt rahuloldawamini oma tööd jalule säada.

X. Maksupoliitika külas.

1. Põllumajandus mängib nõukogude wabariikide majanduslikus elus tähtsat osa. Nõukoguwõimu jõud on tööliste ja talupoegade liidus. Ainult selle liidu abil kogub nõukoguwõim omale jõudu wälispoolt orjastamisele ja kapitaali üliwõimu jalulesäädmise katsetele wastupanekuks. Kommunistliku partei päämiseks ülesandeks on praegusel ajaloolisel silmapilgul selle liidu kaitsmine ja kindlustamine.

2. Tööliste ja talupoegade wõitluse liit tekkis kapitalistliku korra kukutamise ja maa wõitmise eesmärgil. Ning kui pärast tuli tööliste ja talupoegade wõidusaawutusil awalikus kodusõjas kaitsta, siis kõwenes see liit sellepääle waatamata, et talurahwal tuli raskeid ohwrid proletariaadi ja sõjawäe toitmiseks anda. Awaliku kodusõja ajal lasusid kõik need raskused sundusliku wiljawõtu kujul talurahwa õlgadel. Kui see ajajärk lõppes, siis tegi kommunistlik partei ülemineku sunduslikult wiljawõtult toitlusmaksule. See üleminek tõi talurahwale tuntawa kergituse ja õigustas ennast täieliselt poliitilises ja majanduslikus mõttes. Kuid ta kujutas endast ainult esimese sammu, mida wõis kommunistlik partei talurahwa seisukorra kergenduseks ja sõjast ning wasturewolutsioonist laastatud maa kogu majandusliku elu paranduseks teha.

3. Üleminek sunduslikust wiljawõtust toitlusmaksule tähendas talupoja suhtes õiguse tunnistamist, et ta wõib oma töösaaduste üle walitseda; kuid see õigus oli selle tõttu piiratud, et nõukoguriigil oli tarwis kindlad leiwa tagawarad oma käsutamise alla saada, mida wõis sõjawäe ülewalpidamiseks ning majanduse ja transpordi jalulesäädmiseks kasutada.

4. Nõukogude wabariikide majandusliku elu üldist terwenemist silmas pidades, mis wäljendub kauba ümberjooksu elawnemises ja suurenemises, wõib ja peab partei nüüd järgmise sammu tegema, mis wõimal-

daks talupojal wabalt oma töösaaduste üle walitseda. Nõukoguwoim wõib ja peab käsikäes turu suuruse kaswuga talupoja neist kohustustest wabastama, mis kohustawad teda naturaalses kujus riigile maksusid maksma ja talle wõimaluse andma osa maksusid raha kujul tasuda.

5. Naturaalmaksu osa ümbermuutmise rahaliseks annab talupoja majapidamisele mitte ainult wõimaluse maksumaksmise kulusid wähenadata, waid wõimaldab ka talupojal wabalt turutingimustega rehkendada, enam kasulikumaid kultuurisid wälja walida, oma jõud tööstusele juhtida jne. Uhelajal parandab see abinõu ka riigi üleüldist majanduslikku seisukorda, sest wiib kaubandusliku ümberjooksu laienemisele, rahaasjandusliku lagunemise likwideerimisele, rahalise ümberkäigu kõwenemisele. Wiimne on täiesti tarwiline linna ja küla wahel kaubanduse arenemiseks, mis seni wõimatu, kuni rahakurs ei ole kindel, mis takistab põllumajanduse ja tööstuse töösaadusi realiseerida. Niiwiisi talurahwa seisukorda kergendades teeb see abinõu meie riigi kogu majandust tugewamaks, mis awitab omakord talurahwal waesusest ja lagunemisest wälja rabeleda, omale inwentaari muretseda ja oma majanduse tehnilist tasapinda tõsta.

6. Kommunistlik partei peab weel pääle selle ülemineku, naturaalsest maksust rahalisele, talurahwa seisukorra kergendama kõigi riiklikkude otsekoheste maksude ühendamise teel ühisesse põllumajanduslikku maksusse, kuhu kuuluvad kõiik maksud (toitlusmaks, õuemaks ja weomaks), aga samuti ka kohalikud otsekohehed maksud. Ühtlane põllumajanduslik maks peab otsustawalt kõik need mitmekesised maksud lõpetama, mis tekitawad täiesti õigustatud pahameelt talurahwa keskel ja raskendawad neil täpikäelselt oma tulusid ja kulusid kokku arwata ja wastawalt sellega oma majandust ajada. Kommunistlik partei peab niisuguse maksusüsteemi läbi wiima, mis annaks talupojale wõimaluse waremalt kindlalt kogu seda summat teada, mis temalt üleüldse nõutakse ja et tal oleks tegemist ainult ühe maksukorjajaga.

Ühtlane põllumajanduslik maks peab maksumääramise korral iga majanduse sissetulekute ja kõigi teiste andmete põhjal majanduse tegewuse ja maksu-

wõime kindlaks tegema (sööjate arw, põllu- ja heinamaa suurus, töö- ja koduloomade arw, keskmine wiljasaak). Selle tõttu annab otsekohene maks kõige paremini nõukoguwõimule wõimaluse talurahwa waese ja keskmise kihi huwisid silmas pidada. Kommunistlik partei peab neile külaelanikkude kihtidele otsekohese maksu kõik paremused ära seletama, mille tõttu kõik maksuraskused küla mitmekesiste kihtide wahel õiglaselt ära jaotatakse, kusjuures nende jõuetust silmas peetakse ja waesem kiht kõige suuremat kasu saab.

7. Ühtlase põllumajandusliku maksu suuruse, aga samuti ka tema naturaalse ja rahalise osa määramisel, peab nõukoguwõim põllumajanduse tõstmise ja arenemise huwisid arwesse wõtma, mis nõuawad talurahwa majapidamise tõelise maksuwõime wäljarehendamist üleüldises ulatuses ja ka üksikute raioonide kaupa. Seepärast tuleb üksikute raioonide iseäralisi tingimusi silmas pidada, kus pääasjaliseit põllutööd wõi kodukäsitööd tehakse, et tõeliselt maksu suurus ja tema kujud, kas rahaline wõi naturaalne, selle raiooni talupoja majapidamise tõelise seisukorrale wastaks.

Sel eesmärgil tuleb maksumaksmiseks mitmed tähtajad määrata, mis oleksid kokkukõlas wiljalõikuse, wiljamüügi jne. silmapilkudega.

Põllumajanduse tõstmise eesmärgi¹ on samal ajal tarwis ergutussüsteem ellu wiima, mis oleks wastaw teatud tingimustes laialiste talurahwa hulkade ergutuseks paremini majapidamist korraldama (warane künd, tehniliste kultuuride kaswatamine, loomapidamise ratsionaliseerimise jne.) Raaionid, wallad ja kollektiivid, mis maaosakondade andmete järele iseäranis sel alal elawust awaldasid, kuuluwad premeerimise alla kubermangu täidesaatwate komiteede poolt, missugune preemia wõib seista põllumajandusliku maksu osalises wähendamises ühe protsendi suuruses tema üleüldisest summast.

8. Üheks otsustawaks abinõuks wõitluses madalate leiwahindadega, mis talurahwa majapidamist purustawad ja samal ajal tööstust raskendawad, tuleb meie talurahwa leiwa ülejääkide, mida ei saa sisemaal ära kasutada, wäljamaale wedu lubada.

Et talurahwa majapidamise hädalisemat nõuet sel alal rahuldada, peab nõukoguwalitsus talupoja leiwa realiseerimiseks wäljamaal teed leidma; wäljamaa tur-

gude tagasiwõitmine, mis imperialistliku sõja ajal kaotasime, peab nõukoguwõimu ligemaks ülesandeks olema, sest kui meie põllutööstuslikke töösaadusi wäljamaale ei saada, siis on madalad leiwahinnad sisemisel turul mõödapääsematud, aga see wiib omakord künnipinna wähenemisele, seisakule talupoja majanduses ja ka üleüldise majandusliku seisaku juure riiklikus wäljaweos.

Leiwa wäljawedu tuleb riigi ja tema asutuste kätte koondada, et era wahelkaupleja sellest tegewusest eemale tõrjuda.

9. Erakordset tähelpanu tuleb selle aparadi omandusliku koosseisu pääle pöörata, mille abil nõukoguwõim maksusid korjab ja mille kaasabil saab leiwa kokkuostmine riigi poolt sündima. Kommunistlik partei peab oma ülesandeks selle aparadi koosseisu alalise parandamise ja tema odawnemise säädma, kusjuures kindlalt peab meeles pidama, et temas näeb talupoeg tööliste ja talupoegade laialiste hulkade tõelist esitajat.

Mitte ainult sääduswastane tegu, waid ka hooletu ülewalpidamine talurahwa sääduslikkude õiguste wastu maksukorjamise asutuste poolt selle raske, wastutawa ja tarwilise töö täitmisel peab otsustawat hukkamõistmist partei ja waljut karistust nõukoguwõimu poolt leidma.

10. Kommunistlik partei saab täiesti aru neist raskustest, mida tõi sõda ja wasurewolutsioon talurahwa majandusele, aga ka nende kohustuste raskusest, mis tema pääl lasuwad. Nõukoguwõimu poolt talurahwa seisukorra kergenduseks läbiwiidawad abinõud, mis teewad tuntawa sammu edasi, ei wabasta teda sugugi mitte kogu jõu pingutustest nõukoguriigi poolt talurahwa ette säetud nõudmiste täitmisest. Aga kõigi töötawate kihtide üleüldised huwid, töölis-talupoja rewolutsiooni wõitude kaitsmise üleüldised huwid, nõuawad töölistelt ja talupoegadelt neid ohwrid. Nõukoguwabariigi kulude ja tulude eelarwe, selle pääle waatamata, et ta aadeli ja kodanluse Wenemaa eelarwest kaks ja pool korda wähem, jääb seniseni defitsiitseks, sest riigikassasse kokkutulewad sissetulekud ja maksud ei kata kõige tarwilisemaid kulusid ära. Nõukoguwõim, mis talurahwale maa kindlustas ja neid maksudest mõisnikudele wabastas, peab seepärast nõudma, et igaüks, raskuste pääle waatamata, oma kohustused töölis-talupoja riigi ees täidaks. Talurahwas peab aru

saama, et töolis-talupoja riik samal ajal, kui ta maksusid korjab, vähendab ka otsustawalt kõiki wähekasutoowaid kulusid ja on tõesti riigile kõige odawamaks walitsuseks. Kommunistlik partei peab hoolikalt selle järele walwama, et maksudest kogutud summad kokkuhoidlikult ja tõeliselt kulutataks ainult tarwiliste nõuete rahuldamiseks: eestkätt tööliste ja talupoegade rewolutsiooniliste wõitude kaitsmiseks, hariduse laialilaotamiseks, põllumajanduse igakülgseks toetuseks, odawa põllumajandusliku laenu, agronoomilise abi jne. kujul, suurtööstuse arenemiseks, millela oleks kogu rahwas majanduslikult wäljasuremisel ning majanduslikku ja poliitilisse orjusse surutud. Töolis-talupoja riik peab kõigi nende kulude korral talurahwa jõudu silmas pidama.

11. Kõigi ülewaltähendatud abinõude järjekindel ja süstemaatiline läbiwiimine wiib meid linna ja küla walmistusjõudude kiirema kaswamise, kesk ja waese talurahwa huwide kaitsemise, talupoja usalduse kindlustamise juure töölise wastu ja ka tööliste ja talupoegade liidu kindlustamisele rahwawara kaswu wundamendil, mille omanikus on nõukoguriigi puhul töötawad hulgad ise

XI. Raioneerimisest.

W. K. P. XI kongress otsustas aruannet raioneerimise kohta ära kuulates :

1. Tunnistab wabariigi endise administratiiv-majandusliku jaotuse mitte wastawaks riigi uutele poliitilistele ja majanduslikkudele nõuetele, kuid samal ajal leiab, et administratiiv-majandusliku jaotuse uue süsteemi läbiwiimine nõuab ettewaatlikkust ja pikemat tähtaega oma läbiwiimiseks.

2. Kohustab keskkomiteed abinõusid tarwitusele wõtma, et suuremat plaanikindlust wabariigi administratiiv-majanduslikusse jaotusse wiia, kusjuures loeb Gosplani ja Ü. K. T. komitee administratiiv komisjoni poolt wäljatöötatud jaotuseplaani ainult esialgseks kawatsuseks, mis nõuab täiendust, läbiwaatamist ja läbitöötamist kogemuse alusel.

3. Kohustab keskkomiteed wabariigi administratiiv-majandusliku jaotuse uut plaani algusel, pääle Ukraina, kus selleks tööd tehakse, kahes raioonis (töös-

tuslikus ja põllumajanduslikus) läbi wiia ja oblasti täidesaatwad komiteed organiseerida.

4. Teiste oblastite, rahvuslike wabariikide ja kubermangude suhtes kohustab keskkomiteed raoneerimise plaani läbitöötamist jätkama, kusjuures mitte enne lasta ellu wiia, kuni ei ole neist kahest oblastist kogemust saadud ja üksikutel juhustel võib sellest kõrwale kalduda ainult keskkomitee lubal.

Teistes oblastites (pääle ülewaltähendatud kahe) peab oblasti asutused, nõukogulised ja parteilised, sel sihil ümberorganiseeritama, et aegamööda tema liikmed määramise asemel oblasti konwerentsidel ja kongressidel walitaks.

Oblasti asutuste uuesti organiseeriwate ja ka olewate tegewuse ja õiguste walitsuspiir, tuleb kesk-asutuste mõnede tegewuse ja õiguse üleandmisega, eriti eelarwe ja maksude alal, laiendada.

5. Loeb päämiseks ülesandeks S. N. W. Liidu administratiiv-majandusliku jaotusereformi puhul nõukoguaparaadi lihtsustamise, odawamaks tegemise ja rahwahulkadele ligendamise eelmärgil walla ja teiste algasutuste säärase aparadi organiseerimise, mis ühel ajal kogu administratiiv-majandusliku aparadi odawamaks tegemisel ligendaks rahwahulkadele wõimuasutuse, kindlustaks ja arendaks neid.

Sellest järgnew waldade suuruse suurendamine tuleb ettewaatlikult läbi wiia, kusjuures talurahwa laialiste hulkade huwisid tuleb silmas pidada.

XII. Rahwusküsimuse kohta.

I.

1. Kapitalismi arenemine tõi juba läinud aastasajal internatsionaliseerimise tendentsi walmistuse ja wahetuse wiisides nähtawale, aga samuti ka rahvusliku kinnisuse häwinemise, rahwaste majandusliku ligenemise ja määratute territooriumide järk-järgulise ühendamise üheks üksuseks. Kapitalismi edaspidine arenemine, ilmaturu arenemine, suurte mere- ja raudteede kordasäädmine, kapitaali wäljawedu jne. suurendasid weel seda tendentsi, kusjuures kõige mitmekesisemad rahwuseid rahwuswahelikkude tööjaotuse ja igakülgse üks-

teisest olenemise sidemetega sidusid. Kuiwõrd see protsess walmistusjõudude määratu arenemise nähtawale tõi, niiwõrd kergendas ta rahvuslikku lahusolekut ja mitmekesisiste rahwuste huwide üksteisele wastukäimist häwitada, ta oli ja jääb progressiivseks protsessiks, sest ta walmistab tulewase üleilmse sotsialistliku majanduse ainelisi oletusi ette.

2. Kuid see tendents arenes omapärastes kujudes, mis sugugi ei wasta tema sisemisele ajaloolisele mõttele. Rahwuste omawaheline ärarippuwus ja territooriumide majanduslik ühendamine kujunesid kapitalismi arenemiskäigus mitte rahwuste kui üheõiguslikkude üksuste üheskoos töötamise teel, waid ühe rahwa allumisel teisele, vähem arenenud rahwaste eksploateerimise ja kurnamise teel enam arenenud rahwuste poolt. Asumaade rööwimised ja haaramised, rahvuslik surwe ja ühtlusetus, imperialistlik omawoli ja wägiwald, asumaade orjus ja rahvuslik wõimuwalitsus ning lõpuks „haritud“ rahwuste omawaheline wõitlus „harimatu“ rahwuste orjastamise õiguse läbiwiimise sihil — säärased on need wormid, mille piirides arenes ja käis rahwuste majandusliku liginemise protsess. Seepärast tekkis ühelajal ühendamise tendentsiga ka selle ühendamise wägiwaldsete wormide häwitamise tendents, rõhutatud asumaade ja rahwuste wabaduswõitlus imperialistliku surwe wastu. Kuiwõrd see teine tendents tähendas rõhutatud hulkade pahameele ühendamist imperialistlikkude wormide wastu, kuiwõrd ta nõudis rahwaste ühendamist kaastöötamise ja wabatahtliku liidu alustel, niiwõrd oli ja jääb ta progresiivseks tendentsiks, sest ta walmistab tulewase üleilmse sotsialistliku majanduse waimlikke oletusi ette.

3. Nende kahe päämise tendentsi, mis kapitalismile wastawates kujudes wäljendatud, wõitlus täidab mitmest rahwusest koosseiswate kodanlikkude riikide ajalugu wiimse aastasaja poolel. Leppimatud wastolud nende tendentside wahel kapitalistliku arenemise raamides olid kodanlikkude asumaade riikide sisemise wõimetuse ja orgaanilise kõikumise aluseks. Mõõdapääsematud konfliktid neis riikides ja mõõdapääsematud sõjad nende riikide wahel, wanade asumaade riikide langemine ja uute tekkimine: asumaade uus ahnitsemine ja jällegi mitmest rahwusest koosseiswate riikide

uus kokkuwarisemine, mis wiis maailma kaardi ümber-
tegemisele — säärased on selle päämise wastolu resul-
taadid. Üheltpoolt wana Wenemaa, Austria ja Türgi-
maa warisemine ja teiselt poolt säärase asumaade oma-
nikkude saatus, nagu Inglismaa ja wana Saksamaa,
lõpuks „suur“ imperialistlik sõda ja mittetäieõiguslikkude
ja asumaade rahwuste rewolutsioonilise liikumise kasw,
kõik need ja sellesarnased faktid räägiwad selgesti
mitmest rahwusest koosseiswate kodanlikkude riikide
kindlusetust olekust.

Niiwiisi määras leppimatu wastolu rahwuste majan-
duslikus ühendamises ja selle ühendamise imperialist-
likkudes wiisides kodanluse saamatust, abitust ja jõue-
tust õige otsuse leidmisel rahvuslikus küsimuses.

4. Meie partei wõttis need wastolud arwesse, kui
ta oma poliitika aluseks rahwusküsimuses rahwaste
enesemääramise õiguse wõttis, s. o. rahwuste õigus ise-
seiswale riigina olla. Juba oma elu esimestel päewadel
esimesel kongressil (1898 a.), kui weel kapitalismi
wastolud rahwusküsimuses ei olnud täiesti selgelt wäl-
jagi kujunenud, tunnistas partei rahwustele selle õiguse.
Pärast seda kinnitas ta muutmatult oma rahwuspro-
grammi erilistes otsustes, mis kongressidel ja konwerent-
sidel oktoobripöördeni wastu wõeti. Imperialistlik sõda
ja temaga käsikäes tekkinud rewolutsiooniline liikumine
asumaadel kinnitasid ainult uuesti partei otsusi rahwus-
küsimuses. Nende otsuste sisu seisab selles: a) kõik
ja igasugused sundimise wormid rahwusküsimuses hukka-
mõista; b) oma saatus otsustamisel tunnistada rahwuste
üheõiguslikkust ja iseseiswust; c) tunnistada, et rah-
wuste kindel ühendamine wõib ainult koostöötamise ja
wabatahtliku soowi alusel sündida; d) tunnistada seda
tõde, et sarnane ühendamine on ainult kapitaali wõimu
kukutamise tagajärjel wõimalik.

Meie partei säadis selle rahwuste wabastamise
programmi omas töös tsarismi awaliku rõhumispoliitika
ning vähemlaste ja sotsiaal-rewolutsionääride pool-
imperialistliku, paendliku poliitika wastu üles. Kui
tsarismi wenestamispoliitika lõi kuristikku tsarismi ja
wana Wenemaa rahwuste wahel, aga vähemlaste ja
sotsiaalrewolutsionääride poolimperialistlik poliitika tõukas
nende rahwuste paremad elemendid kerenskiwalitsusest
eemale, siis meie partei rahwuste wabastamispoliitika

wõitis nende rahwuste laialiste hulkade poolehoiu ja kaasatunde wõitluses tsarismi ja imperialistliku Wene kodanluse wastu. Waewalt wõib selles kahelda, et see kaastunne ja poolehoid olid üheks otsustawaks momendiks, mis määrasid meie partei wõidu oktoobripäewadel.

5. Oktoobrirewolutsioon tegi praktiliselt meie partei otsustest rahwusküsimuste kohta kokkuwõtte. Mõisnikkude ja kapitalistide wõimu kukutades, kes olid rahwusliku kurnamise päämisteks kandjateks, ja proletariaati wõimule säädes purustas oktoobrirewolutsioon ühel hoobil rahwusliku rõhumise ahelad, häwitās rahwuste wanad omawahelised wahekorrad, häwitās wana rahwusliku wihawaenu aluse, tegi teed rahwuste koostöötamiseks ja wõitis Wena proletariaadile mitte ainult oma rahwuslike wendade usalduse Wenemaal, waid ka Euroopas ja Aasias. Waewalt on tarwis tõestada, et ilma selle usalduseta ei oleks Wene proletariaat suutnud Koltshaki, Denikini, Judenitshi ja Wrangeli wõita. Teiselt poolt on päewaselge, et rõhutud rahwad ei oleks suutnud oma wabastamist ilma Kesk-Wenemaa proletariaadi diktatuurita saawutada. Rahwuslik wihawaen ja rahwuslikud kokkupõrkamised on seni möödapääsematud ja tingimatud, kuni on wõimul kapitaal, kuni wäikekodanlus ja kõige esiteks endise „walitsewa“ rahwuse talurahwas, mis rahwuslike eelarwamistega toidetud, lähewad kapitalistidega; samuti wõib rahwuslikku rahu ja rahwuslikku wabadust ainult siis kindlustatuks lugeda, kui talurahwas ja teised wäikekodanlikud kihid lähewad töölisteklassiga, s. o. kui on töölisteklassi diktatuur kindlustatud. Seepärast on nõukogude wõit ja töölisteklassi diktatuuri kindlustamine selleks aluseks, wundamendiks, millele wõib rahwuste wennalist koostöötamist ühises riiklikus liidus ehitada.

6. Oktoobrirewolutsiooni resultaadid ei lõpe rahwusliku surwe häwitamisega ja wastawa pinna loomisega rahwuste ühendamiseks. Oktoobrirewolutsioon töötas omas arenemiskäigus selle ühendamise kujud wälja, märkis tema päämised jooned, mille alusel peab rahwuste ühendamine üheks riigi liiduks ehitatama. Rewolutsiooni esimesel ajajärgul, kui rahwuste töötawad hulgad tundsid ennast esimest korda iseseiswate rahwuslike üksustena, kui wäljamaa interwentsioon ei kujutanud weel reaalselt hädaohtu, siis ei olnud weel

rahwuste koostöötamisel küllalt kindlat äramääratut kuju. Kodusõja ja interventsiooni ajajärgul, kui rahvuslikkude wabariikide enesekaitse huwid esimesele plaanile kerkisid ja kui majandusliku ülesehituse küsimused seisid järjekorras, siis wõttis koostöötamine sõjalise liidu wormi. Lõpuks, kui sõja läbi purustatud walmistujõudude ja lulesäädmise küsimused pärast sõda esimesse järjekorda kerkisid, siis täiendati sõjalist liitu majandusliku liiduga. Rahvuslikkude wabariikide ühendamine nõukogude wabariikide liitu on koostöötamise wormide arenemise wiimseks etaapiks, mis wõttis siin rahwuste sõjalis-majandusliku ja poliitilise ühendamise iseloomu ühisesse mitmest rahwusest koosseiswasse nõukogude riiki.

Niiwiisi leidis töölisklass nõukogukorras wõtme rahwusküsimuse õigeks otsustamiseks, ta awas tee kindla, mitmest rahwusest koosseiswa riigi organiseerimiseks rahvusliku üheõiguslikkuse ja wabatahtlikkuse alusel.

7. Wõtme leidmine rahwusküsimuse õigeks otsustamiseks ei tähenda weel selle küsimuse täielist ja lõpulist otsustamist ja tema asjalikku ja praktilist elluwiimist lõpulisel kujul. Oktoobrirewolutsiooni poolt ülessäetud rahwusküsimuse programmi õigeks elluwiimiseks on tarwis weel need takistused wõita, mis on meile läbielatud rahvuslase rõhumise ajajärgu poolt pärandatud ja mida ei saa ühel hoobil lühikese aja wäljel wõita.

See parandus seisab esiteks suurriikliku rahvuslikkuse jäänustes, mis on suurwenelaste endise priwilegieeritud seisukorra kujutajaks. Need jäänused elawad weel meie nõukoguriigi tööliste, keskkohal ja kohtadel, pääs, nad pesitsewad meie riiklikkudes asutustes keskkohal ja kohtadel ja nad saawad toetust „uute“ smenowehowlaste*) suurwene puhangute poolt, mis käsi käes uue majandusliku poliitikaga ikka suurenewad. Praktiliselt wäljenduwad nad meie Wene nõukogu ametnikkude kõrk-hooletus ja halastamata-bürokraatlikus ülewälpidamises rahvuslikkude wabariikide nõudmiste ja tarwituste puhul. Mitmest rahwusest koosseisew nõukoguriik wõib ainult sel juhusel tugewaks, aga rah-

*) „Смена Вех“ — kodanlaste grupp, kes wiimasel ajal nõukoguwalitsust tunnistab ja isegi tema teenistusse astus.

wuste koostöötamine tema piirides tõeliselt wennaliseks muutuda, kui need jäänused saavad meie riiklikud asutuste praktikas otsustawalt ja lõpuliselt wälja löödud. Seisukord muutub reas rahvuslikkudes wabariikides (Ukraina, Walge-Wenemaal Aserbeidshan, Turkestan) selle tõttu keerulisemaks, et tuntaw osa töölisteklassist, mis on nõukoguwõimu päämises toeks, seisab koos suurwenelastest. Neis raionides leiab linna ja küla töölisteklassi ja talurahwa waheline side Suur-Wene rahvuslikkudes jäänustes suurt takistust parteilistes ja nõukogulistest asutustes. Kui neis tingimustes räägitakse Wene kultuuri saawutustest ja säetakse ülesse arwamine, et enam kõrgemal astmel asuw kultuur peab tingimata mahajäänud rahwuste (Ukraina, Aserbeidshani, Usbeki, Kirgiisia j. t.) kultuuri ära wõitma, siis ei ole see midagi muu, kui katse suurwenelaste üliwõimu sääl kindlustada. Seepärast on meie partei esimeseks järjekordseks ülesandeks wõitlus suurwene rahvuslikkuse jäänuste wastu.

Teiseks seisab see pärandus wabariikide liidu rahwuste faktilises, s. o. majanduslikus ja kultuurilises, ühtlusetuses. Oktoobrirewolutsiooni teel omandatud õigus-
tatud rahvuslik üheõiguslikkus on rahwuste suur wõit, kuid ta ei otsusta iseenesest kogu rahwusküsimust. Rida wabariikisid ja rahwuseid, kes ei ole wõi ligikaudu ei ole kapitalismi üle elanud, kel ei ole wõi ligikaudu ei ole oma tööliklassi ja kes selle tõttu majanduslikult ja kultuuriliselt maha jäänud, ei suuda täieliselt wõimalusi ja õigusi kasutada, mis on neile rahvusliku üheõiguslikkusega antud, ei suuda kõrgemale arenemistastmele astuda ja ilma wälispidise abita kaugele ette jõudnud rahwustele järele kihutada. Selle faktilise üheõiglusetuse põhjused ei pesitse ainult nende rahwuste ajaloos, waid ka tsarismi ja Wene kodanluse poliitikas, millega taheti ääremaid lihtsalt tooresaine raionideks muuta, mida eksploateerisid tööstuslikult arenenud keskraionid. Seda üheõiglusetust ei jõua lühikese aja wältel wõita ega suuda seda pärandust ühe-kahe aastaga likwideerida. Meie partei X kongress märkis, et „faktilise rahvusliku üheõiglusetuse häwitamine on pikk protsess, mis nõuab kindlat ja wäsimatut wõitlust rahvusliku kurnamise ja asumaade orjastamise kõigi jäänuste wastu. Kuid seda tuleb tingimata wõita. Ja seda

wõib ainult Wene töölisklassi tõelise ja pikaldase abiteel liidu mahajäänud rahwustele nende majanduslikusⁱ ja kultuurilises töös läbi wiia. Eestkätt peab see abi selles seisma, et waremalt kurnatud rahwuste wabariikides rida praktilisi abinõusid tarwitusele wõtta tööstuslikkude koldede loomiseks, kuhu maksimaalselt kohalikke elanikke ligi tõmmata. Lõpuks peab see abi, wastawalt X kongressi otsustele, käsikäes minema töörahwa hulkade wõitlusega uue majandusliku poliitika ajal üleskerkiwate kurnajate wastu oma sotsiaalsete seisukohtade kindlustamiseks. Kuiwõrd need wabariigid on pääasjaliselt põllutööstuslikus raioonis, niiwõrd peawad eestkätt sisemised sotsiaalsed sammud minema töötawate hulkade warustamisena maa poolest riikliku maa tagawara arwel. Ilma selleta ei ole põhjust loota, et ühise liiduriigi piirides rahwuste õiget ja kindlat koostöötamist wõime luua. Seepärast on meie partei teisejärguliseks ülesandeks wõitlus rahwuste faktilise üheõiglusetuse likwideerimise ja mahajäänud rahwuste kultuurilise ja majandusliku tasapinna tõstmise eest.

Lõpuks seisab see pärandus terwe rea rahwuste juures, mis rasked rahvusliku surwe aja läbi elanud ja ei ole weel suutnud wanadest rahvuslikkudest tunnetest wabaneda, rahvuslikkuse jäänustes. Nende jäänuste praktiliseks wäljendajaks on teatud rahvuslik wõrdund olek ja täielise usalduse puudumine waremalt rõhutatud rahwaste poolt nende sammude wastu, mis wenelaste poolt tulewad. Siiski mõnedes wabariikides, kus on nende koosseisus mitmed rahwused, muutub see kaitseisukorras olew rahvuslikkus tihti pääletungiwaks, enam tugewama rahwuse südidaks rahvuslikkuseks, mis nende wabariikide nõrgemate rahwuste wastu sihitud. Gruusia rahvuslikkus (Gruusias), mis armeenlaste, osetiinlaste, adschardlaste ja abhaslaste wastu sihitud; Aserbeidshani rahvuslikkus (Aserbeidshanis), mis armeenlaste wastu sihitud; Usbeki rahvuslikkus (Buhaaras ja Horemsis), mis turkmenide ja kirgiiside wastu sihitud; Armeenia rahvuslikkus jne. — kõik need rahvuslikkuse kujud, mida toetawad uue majandusliku poliitika tingimused ja wõistlus, on suureks pahõks, mis ähwardawad mõned rahvuslikud wabariigid kisklemise ja skloka wõitluswäljaks muuta. Sellest ei maksa rääkida, et kõik need nähtused takistawad rahwaste fak-

tilist ühinemist ühisesse riiklikku liitu. Kuiwõrd rahvuslikkuse jäänused on kaitsmise omapäraseks wormiks Suur-Wene rahvuslikkuse wastu, niiwõrd on otsustaw wõitlus Suur-Wene rahvuslikkusega õigemaks abinõuks rahvuslikkude jäänuste häwitamiseks. Kuiwõrd need jäänused muutuwad kohalikuks rahvuslikkuseks, mis üksikutes wabariikides nõrgemate rahwuste wastu sihitud, niiwõrd on otsekohene wõitlus nende wastu parteiliikmete kohus. Seepärast on meie partei kolmandaks järjekordseks ülesandeks wõitlus rahvuslikkude jäänuste wastu, aga kõigeesiteks nende jäänuste rahvuslikkude kujude wastu.

8. Wana päranduse üheks tähtsamaks väljenduseks tuleb seda fakti lugeda, et wabariikide liitu loetakse tuntawa osa nõukogu ametnikkude poolt kesk-kohal ja kohtadel mitte üheõiguslikkude riiklikkude üksuste liiduks, mis on kohustatud rahvuslikkude wabariikide waba arenemist kindlustama, waid kui samm nende wabariikide likwideerimise poole, kus tekib niinimetatud „ühine-jaotamatu“ suurriik.

Wana päranduse samasuguseks tagajärjeks tuleb W. S. F. N. W. üksikute walitsuskondade püüdu lugeda, kus katsutakse autonoomsete wabariikide iseseiswaid kommissariaatid oma alla paenutada ja wiimsete likwideerimiseks teed tasandada.

Säärast antiproletaarset ja reaktsioonilist arusaamist hukka mõistes ja rahvuslikkude wabariikide edaspidist arenemist ja olemasolu absoluutselt tarwiliseks lugedes, kutsub kongress parteliikmeid selle järele walwama, et wabariikide ühendamist ja kommissariaatide liitumist ei katsutaks rahvuslikul seisukohal asuwate nõukogude ametnikkude poolt, rahvuslikkude wabariikide majanduslikkude ja kultuuriliste nõuete ignoreerimise warjamiseks.

9. Wabariikide liit, mis üksikute wabariikide tööliste ja talupoegade üheõiguslikkuse ja wabatahtlikkuse alusel loodud, on töölisteklasi esimeseks katseks iseseiswate maade rahwuswaheliste wahekordade reguleerimiseks ja esimeseks sammuks tulewase üleilmse nõukogu töowabariigi loomiseks. Kuiwõrd wabariikide liit on rahwuste kooselamise uueks wormiks, uueks koostöötamise wormiks ühises liiduriigis, mille piirides peawad ülewalkirjeldatud jäänused rahwuste ühises tööprotsessis

kaduma, peawad liidu kõrgemad asutused nii ehitatud olema, et nad ei peegeldaks endas mitte liidu kõigi rahwuste üleüldiseid nõudeid ja tarbeid, waid ka üksikute rahwuste erilisi nõudeid ja tarbeid. Seepärast tuleb samal ajal, kui on liidu keskasutus, kes on liidu töörahwa hulkade esituseks, luua, rahwuste pääle waa-tamata, eriline asutus rahwuste esituseks üheõiguslikkuse alusel. Liidu keskasutuste sarnane korraldus wõimaldab täieliselt rahwuste nõudeid ja tarbeid tähele panna, õigel ajal neile tarwilist abi anda, täielist üksteise usal-damist luua ja niiwiisi kõige kergemini ülewaltähendatud pärandust likwideerida.

10. Kongress soowitab kõigest sellest wälja-minnes parteiliikmetele praktiliste sammudena järgmist:

a) liidu keskasutuste ehituse puhul tuleb üksikute wabariikide õiguste ja kohustuste üheõiguslikkus kind-lustada kui omawahelistes, nii ka suhetes keskasutuse wastu;

b) liidu kõrgemate asutuste süsteemis kõigi rah-wuslikkude wabariikide ja rahvuslikkude oblastite eri-line esitusasutus üheõiguslikkuse alusel luua, kus kõik rahwused wõiksid osä wõtta, mis nende wabariikide alla kuuluwad;

c) liidu täidesaatlikud asutused sel alustel ehitada, mis kindlustawad neis wabariikide esitajate reaalsel osa-wõttu ja liidu rahwuste nõuete ja tarbete rahuldamist;

d) anda wabariikidele laialised rahaasjanduslikud ja eriti eelarwe kokkusäädmise õigused, mis kindlus-tawad neile oma riiklik-administratiiwset kultuurilist ja majanduslikku erialgatust awaldada;

e) rahvuslikkude wabariikide ja oblastite asutusi ehitada pääasjaliselt kohalikkudest inimestest, kes tunnewad wastawate rahwuste keelt, elu-olu, kombeid ja harjumusi;

f) erilised säädused wälja anda, mis kindlustawad emakeele tarwitamist kõigis riiklikkudes asutustes ja kõigis asutustes, mis rahwuswähemuse ja kohaliku teise rahwuse huwide rahuldamiseks loodud, ja need säädused peawad rewolutsioonilise waljusega neid wastutusele wõtma, kes rahvuslikke õigusi, aga iseäranis wäike-rahwuste õigusi, rikuwad;

g) suurendada kaswatuslikku tööd punases sõja-wäes wendluse ja üksmeele ideede istutamiseks liidu

kõigi rahwuste wahel ja wõtta ette praktilised sammud rahvuslikkude sõjawäe osade organiseerimiseks, kusjuures tuleb silmas pidada, et wabariikide täieline sõjaline jõud selle all ei kannataks.

II.

1. Meie parteiorganisatsioonide arenemine rahvuslikkude wabariikide enamuses läheb sääraustes tingimustes, mis ei ole tema kaswule ja tugewnemisele wastawad. Nende wabariikide majanduslik mahajäänud olek, rahvusliku töölisklassi wäikearwulikkus, wanade parteiliikmete puudumine kohalikkude elanikkude keskel ehk nende wähesus, tõsise marksistliku kirjanduse puudumine emakeelel, parteilis-kaswatusliku töö nõrkus ja lõpuks radikaal-rahvuslikkude traditsioonide jäänuste olemasolu, kõik need tekitasid kohalikkude kommunistide hulgas kindla kalduwuse rahvuslikkude iseäralduste liigseks hindamiseks ja tööliste klassiliste huwide mittehindamiseks, üleüldiselt kaldumisi rahvuslikkuse poole. See nähtus muutub iseäranis kardetawaks neis wabariikides, kus mitmed rahwused elawad ja kus enam tugewama rahwuse kommunistid rahvuslikkuse poole kalduwad, mis nõrgemate rahwuste kommunistide wastu sihitud (Gruusia, Aserdheidshan, Buhaara, Horemsa). Kaldumine rahvuslikkuse poole on sellepoolest kahjulik, et ta esiteks takistab rahvusliku töölisklassi wabanimist rahvusliku kodanluse ideelise mõju alt ja teiseks takistab mitmekesiste rahwuste koondamist ühisesse rahwuswahelisesse organisatsiooni.

2. Wene soost wanade parteitöölise hulgaarwuliste hulkade olemasolu partei keskasutustes ja ka rahvuslikkude wabariikide kommunistliku partei organisatsioonides, kes ei ole nende wabariikide töörahwa hulkade keele, kombete ja harjumustega tuttawad ja ei suuda nende nõudeid tähele panna, tekitas teiselt poolt meie parteis kaldumisi rahvusliku iseäralduse ja rahvusliku keele mittehindamiseks parteilises töös; nad waatawad nende iseäralduste pääle liig kõrgilt ja kalduwad Suur-Wene rahvuslikkuse poole. See kalduwus ei ole ainult seepärast kahjulik, et ta takistab kommunistlikku kaadri kogumist kohalikkude elanikkude hulgast, kes kohalikku keelt tunnewad ja sellega parteid rahvuslikkude waba-

riikide proletaarsetest hulkadest eemale tõukab, waid kõigeesiteks tema kahjulikkus seisab selles, et ta toidab ja kaswatab ülewalkirjeldatud kaldumist rahvusliikkuse poole, mis omakord wõitlust selle wastu raskendab.

3. Mõlemaid kaldumisi, kui kommunismile kahjulikke ja hädaohtlikke asju, hukka mõistes ja iseäranis parteiliikmete tähelpanu selle kahju ja hädaohu pääle pöörates, mida toob Suur-Wene rahvusliikkus, kutsub kongress parteid üles, kiiremalt wana korra jäänusid meie parteilises ehitustöös likwideerima.

Praktiliste abinõudena kohustab kongress keskkomiteed järgmist läbi wiia:

a) rahvuslikkude wabariikide kohalikkude parteitöölise jaoks kõrgemat tüüpi marksistlikkude ringide organiseerime;

b) põhimõttelise marksistliku kirjanduse soetamine emakeelel;

c) Idarahwuste ülikooli tugewamaks teha ja tema osakondasid kohtadel organiseerida;

d) keskkomitee juures rahvuslikkude kommunistlikkude parteide instruktorite gruppisid luua kohalikkudest töölistest;

e) massilise parteilise kirjanduse soetamine emakeelel;

f) parteilis-kaswatusliku töö suurendamine wabariikides;

g) töö suurendamine noorte seas wabariikides.

4. Seda suurt tähtsust silmas pidades, mis on wastutawate töölise töö autonoomsetes ja iseseiswates wabariikides ja üleüldse ääremail (sideme loomine selle wabariigi töörahwa hulkade ja liidu ülejäänud töörahwa hulkade wahel) kohustab kongress keskkomiteed iseäranis hoolikalt selleks töölisi wälja walida, mis tõeliselt kindlustaksid parteiotsusi rahwusküsimuste kohta ellu wiima.

XIII. Uued walimised.

Keskkomitee liikmete ja kandidaatide nimekiri.

Liikmed:

- 1) Andrejew, 2) Buharin, 3) Woroschilow, 4) Dscherchinski, 5) Jewdokimow, 6) Salutski, 7) Selenski, 8) Sinowjew, 9) Kalinin, 10) Kamenew, 11) Kwiring, 12) Kirow, 13) Komarow, 14) Korotkow, 15) Kubjak, 16) Laschewits, 17) Lenin, 18) Manuilski, 19) Mikojan, 20) Mihailow, 21) Molotow, 22) Ordschonekidse, 23) Petrowski, 24) Pjatakow, 25) Radek, 26) Rakowski, 27) Rudsutak, 28) Rökow, 29) Smirnow, 30) Sokolnikow, 31) Stalin, 32) Sulimow, 33) Tomski, 34) Trotski, 35) Uglanow, 36) Uhanow, 37) Frunse, 38) Haritonow, 39) Tsürupa, 40) Tsubar.

Kandidaadid:

- 1) Bubnow, 2) Koganowitsh L. M., 3) Lebedj, 4) Skropnik, 5) Rumjantsew, 6) Uröwajew, 7) Moskwin, 8) Kassior St., 9) Tseudow, 10) Orahelaschwili, 11) Ruskulow, 12) Mjäsnikow A. F., 13) Morosow, 14) Lepse, 15) Kolotilow, 16) Badajew, 17) Narimanow.

Keskkontrollkommisjoni liikmete ja kandidaatide nimekiri.

Liikmed:

- 1) Kuiböschew, 2) Jaroslawski, 3) Kiselew, 4) Gusew, 5) Janson, 6) Iljin, 7) Tsutskajew, 8) Soits, 9) Schkirjatow, 10) Schwartz, 11) Posern, 12) Kriwow, 13) Bumashnoi, 14) Schwernik, 15) Kosörew W., 16) Tsihon, 17) Prawdin, 18) Bunksh, 19) Kaktön, 20) PETERS, 21) Ratus-Senkowits, 22) Krumin, 23) Muranow, 24) Akulow, 25) Kijtschmenko, 26) Nowoselow, 27) Lisitsön, 28) Iljin, 29) Orehow, 30) Rahimbaew, 31) Lengnik, 32) Tsentsow, 33) Pastuhow, 34) Gontsharow, 35) Panow, 36) Korostelow, 37) Komissarow, 38) Pölajew, 39) Malehow, 40) Brökow, 41) Fomin, 42) Kakowihin, 43) Sedow, 44) Wolkow, 45) Saharowa, 46) Awanesow, 47) Mednjä, 48) Mantsew, 49) Wassiljew A., 50) Amosow.

Kandidaadid:

- 1) Radschenko, 2) Gerasimow, 3) Wareikis, 4) Asatkin, 5) Roisenman, 6) Minkow, 7) Rostoptshin, 8) Nosow, 9) Firstow, 10) Kljaws-Kljäwin.

W. K. P. Kesk-Komitee ja Põhja-Lääne büüroo
Eesti seksiooni häälekandja

„EDASI”

Ilmub Petrogradis

K. TREUFELDTI, H. PÖÖGELMANNI ja
P. PETERSONI toimetusel.

„EDASI“ ilmub kuuendat aastat. Ta wõib tehtud töö pääle rahuldustundega tagasi waadata; kogu selle aja on ta tulitungana walgustanud Eesti töörahwa wõitust Wenemaa rewolutsioonis, on juhtinud teda kõige hädaohtlikumatel wõitlussilmapiikudel.

„EDASI“ toob juhtiwaid kirjeldusi Nõukogu-Wenemaal asuwatele eestlastele, awaldab kirjeldusi ja kirjutusi Wenemaa töörahwa elust ja wäljamaa töörahwa klassiwõitlusest, eriti suurt tähelepanu pöörates töörahwa wõitluse walgustamise pääle walges Eestis, ühtlasi selgitawaid kirjeldusi tuues säälselst poliitilistest ja majanduslikust seisukorrast.

„EDASI“ joonealuses ilmuvad pääle muu materiaali ka wested meie följetonistide poolt.

„EDASI“ püüab igapidi ka asunikkuude huwisid teraselt tähele panna ja pühendab selleks põlluteadlaste poolt ilmuwaid asjalikke kirjutusi põllumajandusest, uutest maaharimise wormidest, põlluharimisest jne., tuues seejuures praktilisi näpunäiteid, kuidas põllukultuuri tõsta ja wiljakandwamaks teha põllupinda.

„EDASI“ asunduste osakonnas ilmuvad meie rohkearwuliste kirjasaatjate wõrgu poolt kõige piltlikumad teated asunikkuude elust ja olust. Kaugelt üle 10 kirjasaatja Wenemaa Eesti asundustest on kindlustuseks, et asunduste osakond saab alati olema mitmekesiselt huwitaw ja sisurikas.

„EDASI“ hinnata kaasandena ilmub iga kesknädalal põllumajanduslik lisa „Põllumees“.

TOIMETUS JA TALITUS.

SIBERI ≡ ≡ TEATAJA

tellimine 1923 aasta pääle on awatud.

„Siberi Teataja“ on poliitiline ja põllumajanduslik ajaleht. „Siberi Teataja“ käsitab kõiki küsimusi majandusliku elu ülesehitamise alal, töö uuemaid teateid sise- ja väljamaalt, walgustab Siberi eestlaste elu ja annab wõimaluse korral jutunurga.

„Siberi Teataja“ ilmub 1 kord nädalas weerand trükipoogna suuruses.

Toimetuse adress: Гор. Ново-Николаевск, Эстсекция Сиббюро Ц. К. Р. К. П., Советская ул. № 17.

Склад изданий
Центр. Западн. Издательства
вне России:

— Kesk-Lääne Kirjastus —
Kirjastuse ladu väljamaal:

„KNIGA“ BUCH- und LEHRMITTEL-
GESELLSCHAFT m. b. H.

BERLIN W 62 — Kurfürstenstr. 79.

ОБЩЕСТВО „КНИГА“, БЕРЛИН.

Типогр. Эстонск. Педаг. Инст. Петроград, В. О. 1 линия, 52.
Петроблит № 6967 Тираж 2000 экз.